

บริษัท ไทยวิจัยและฝึกอบรม จำกัด

Thai Research and Training Co., Ltd.

ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น :
และ
เจริญอย่างมั่นคง ยุติธรรม

เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 5

ฉบับครบรอบวันก่อตั้งบริษัทฯ ครบ 3 ปี

1 เมษายน 2542

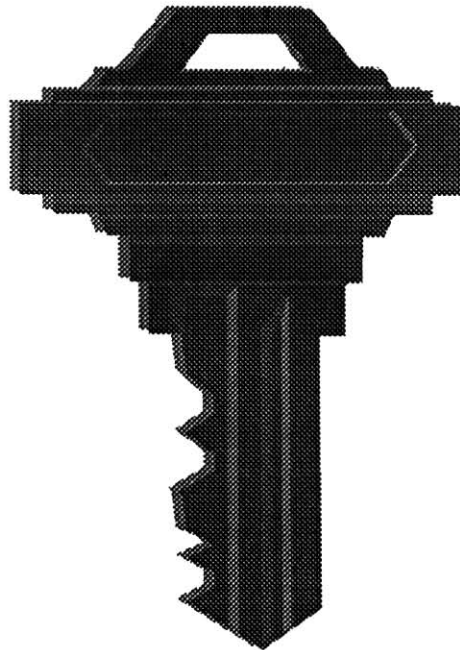
6ท
2

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961130955

**ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น :
และเจริญอย่างมั่นคง ยุติธรรม**

คำนำ

คณะกรรมการและที่ปรึกษาบริษัท ไทยวิจัยและฝึกอบรม จำกัด ได้ตกลงใจจัดการ
สัมมนาเพื่อจัดทำเอกสารแจกเรื่อง **“ทำอะไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น : และเจริญอย่าง
มั่นคงยุติธรรม”** เพื่อเป็นการฉลองวันก่อตั้งบริษัทฯ ครบ 3 ปี ในวันที่ 1 เมษายน 2542 นี้
ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันการทำเอกสารวิชาการง่ายๆ
แจกในวันเกิด น่าจะเป็นการกระทำที่เหมาะสม ประการที่สอง ขณะนี้ประชาชนทั่วไปชักจะเริ่มมี
ความวิตกกังวลกันมากกว่า เมื่อไรเศรษฐกิจไทยจะฟื้นเสียที เอกสารฉบับนี้อาจจะมีส่วนในการ
ทำความเข้าใจแก่ประชาชนได้บ้างไม่มากก็น้อย

ในการทำเอกสารฉบับนี้ บริษัทฯ ได้รับเกียรติจาก ดร. ชีระ อักษรกุล ผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ ดร. เจษฎา โลห่อุนจิตกร กรรมการ
ผู้จัดการ บริษัทหลักทรัพย์กองทุนรวมจำกัด (มหาชน) รับเชิญมาร่วมสนทนาด้วย บริษัทฯ ขอ
แสดงความขอบคุณต่อท่านทั้งสองไว้ ณ ที่นี้

การจัดสนทนาครั้งนี้ จัดขึ้น ณ ห้องอิมพีเรียล ไชน่า โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์ปาร์ค
สุขุมวิท 22 กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2542 เวลา 17:00 - 19:00 น.

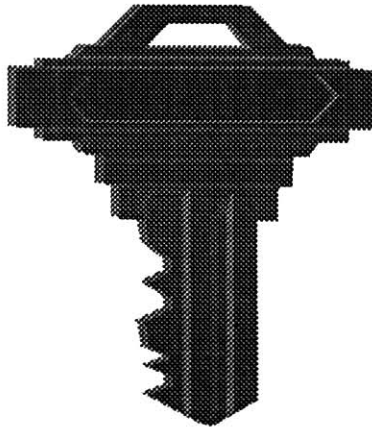
บริษัทฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารวิชาการง่ายๆ ฉบับนี้ จะมีส่วนในการให้ข้อเสนอ
แนะแก่รัฐบาลและประชาชนทั่วไปที่กำลังสนใจต่อกระบวนการฟื้นฟูภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจของ
ประเทศเราอยู่ในขณะนี้ได้บ้าง

(ดร. อรัญ ธรรมโน)

ประธานกรรมการฯ

1 เมษายน 2542

ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น : และเจริญอย่างมั่นคง ยุติธรรม

ผู้เข้าร่วมสนทนา

ดร. อรัญ

ดร. เจษฎา

ดร. ชีระ

คุณสถิตย์

ผศ. ดร. วิศาล

คุณกรงไกร

ธรรมโน

โล่ห์นิจิตร

อัชกุล

ลิมพงศ์พันธุ์

บุปผเวส

ภัทรโกมล

ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น : และเจริญอย่างมั่นคงยุติธรรม

ดร. อรัญ :

ท่านกรรมการ ท่านที่ปรึกษา และท่านวิทยากรรับเชิญทั้ง 2 ท่าน ก่อนที่จะเริ่มต้นการสนทนา ผมอยากขอทบทวนความเป็นมาของการจัดสนทนาในวันนี้ ท่านกรรมการและท่านที่ปรึกษาคงจำกันได้ว่า เราได้เคยหารือกันมาตั้งแต่ปลายปีที่แล้วว่า ในโอกาสที่การก่อตั้งบริษัท จะครบ 3 ปี ในวันที่ 1 เมษายน 2542 นี้ เราจะทำกิจกรรมอะไรกันบ้างเป็นการเฉลิมฉลอง

ได้หารือกันหลายแนวทาง ตั้งแต่เรื่องการทำบุญเลี้ยงพระ การจัดสัมมนา การจัดงานเลี้ยงรับรอง โดยเชิญสื่อมวลชนมาร่วม แต่ไปติดเรื่องค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงสำหรับบริษัทขนาดค่อนข้างจิ๋วอย่างบริษัทเรา ในที่สุดจึงได้ตกลงกันว่า การจัดสนทนาปัญหาเศรษฐกิจในหัวข้อที่เป็นที่สนใจกันในขณะนี้ตามแบบที่เราเคยถนัด พิมพ์แจกเป็นการทั่วไป น่าจะเหมาะสม เป็นประโยชน์ที่สุด จึงได้เกิดมีวันนี้ขึ้น

หัวข้อการสนทนาที่คณะกรรมการและที่ปรึกษาบริษัท เห็นด้วยกัน ก็คือเรื่อง “ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น : และเจริญอย่างมั่นคงยุติธรรม” โดยจะมองภาพทั้งระยะสั้นและระยะยาว

วันนี้ บริษัทเราโชคดีที่มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้เกียรติรับเชิญมา 2 ท่าน คือ ดร. ธีระ อักษรกุล ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ ดร. เจษฎา โลห่ออุ้นจิตร กรรมการผู้จัดการ บริษัทหลักทรัพย์กองทุนรวมจำกัด (มหาชน) บริษัทฯ ต้องขอขอบคุณท่านทั้งสองอย่างยิ่งที่ได้กรุณาสละเวลามาร่วมสนทนากับเรา

นับตั้งแต่เริ่มมีวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งมีการปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว เมื่อ 2 กรกฎาคม 2540 ผมเองก็ได้เคยแสดงความคิดเห็นหลายครั้งเกี่ยวกับระยะเวลาที่เศรษฐกิจจะฟื้นตัว แต่ก็ผิดหวังเรื่อยมา เพราะปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และรุนแรงเหลือเกิน เศรษฐกิจไทยเลยไม่ฟื้นเสียที

ในเอกสารทางวิชาการของบริษัทฯ ฉบับที่ 3 เรื่อง “หนังสือแจ้งความจำนงฯ ถึง IMF ฉบับที่ 5 จุดเริ่มต้นของการฟื้นตัว” เราได้ตั้งความหวังกันว่า “เศรษฐกิจไทยจะถึงจุดต่ำสุดในช่วงปลายปีและจะฟื้นตัวในไตรมาสแรกของปี 2542”

บัดนี้ ไตรมาสแรกของปี 2542 ก็กำลังจะผ่านไปแล้ว การฟื้นตัวก็ยังไม่ปรากฏชัด แต่กลับเริ่มมีคำถามกันใหม่ว่า เราถึงจุดต่ำสุดแล้วหรือยัง เริ่มมีผู้เชี่ยวชาญออกมาบอกว่า ต้องกลางปีหน้าจึงจะถึงจุดต่ำสุด

ทัศนคติในทางลบต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเริ่มจะแทรกซึมไปในหลายๆ วงการ จนน่าเป็นห่วงว่า ถ้าทัศนคติเช่นนี้แทรกซึมไปในวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ก็จะเป็นอันตรายอย่างมากต่อการฟื้นตัวจริงๆ ทางเศรษฐกิจ

ถ้าคนมีความรู้สึกไม่มั่นใจต่ออนาคต
ก็ย่อมไม่กล้าใช้จ่ายใช้สอย ไม่กล้าลงทุน
ทุกคนได้แต่รอเผ่าดูเหตุการณ์
กลไกที่จะทำให้เศรษฐกิจเคลื่อนตัวไปข้างหน้าก็จะไม่มี

ผมเลยต้องมากำหนดให้เป็นหน้าที่พวกเราในที่นี้ว่าจะต้องพยายามให้ความมั่นใจแก่บุคคลทั่วไปว่า เศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัวได้ในอีกไม่ช้านัก เรามีปัญญาซึ่งช่องทางที่เศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้ สถิติของส่วนรวมจะได้เริ่มกลับมา สิ่งดีๆ ที่หนีหายจากชีวิตประจำวันเราไปตั้งนานจะได้กลับมาเสียที

ผมอยากจะขอท่านผู้ร่วมสนทนาทุกท่านว่า ในการสนทนาอยากให้เห็นหัวข้อสำคัญ 4 หัวข้อ คือ

หัวข้อแรก	ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น
หัวข้อสอง	มีปัจจัยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ประการใดบ้างที่คิดว่าหรือเกรงว่าจะอุปสรรคต่อการฟื้นตัว ทางเศรษฐกิจ

หัวข้อที่สาม   ขณะที่ที่กันเริ่มเห็นแสงสว่างหรือช่องทางของการฟื้นตัวแล้ว
หรือยัง มีสัญญาณสำคัญๆ อะไรบ้างที่เริ่มปรากฏตัวให้เห็น
หัวข้อที่สี่   ฟื้นตัวอย่างไรจึงจะมั่นคง ยุติธรรม

อยากจะขอเชิญ ดร. ชีระ อัครกุล ก่อนครับ

ดร. ชีระ :

ขอบคุณครับ ผมคิดว่า ก่อนที่จะมาคุยว่าทำอะไรถึงจะฟื้นนี้ ผมขอชี้แจงเกี่ยวกับข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจที่เราเก็บมาจนถึงปัจจุบันนี้ก่อนนะครับว่าเป็นอย่างไรเป็นข้อมูล BACKGROUND ที่เราจะได้มาตกกันในวันนี้นะครับ ทำอย่างไรจึงจะฟื้นนี้นะครับ ที่จริงถ้าเราดูจากข้อมูลเศรษฐกิจเราจะเห็นว่าอาจจะฟื้นแล้วด้วยซ้ำไปก็ได้ ผมอยากใช้เวลาในส่วนแรกชี้แจงข้อมูลเบื้องต้น

ในการขึ้นบันไดออกมาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนี้ เราได้เดินก้าวแรกขึ้นมาแล้วอย่างแน่นอนที่สุดนะครับ โดยอัตราเงินเฟ้อซึ่งเคยสูงถึง 10 กว่าเปอร์เซ็นต์ในบางช่วง ก็ได้ลดต่ำลงเหลือเพียงแค่ 2 เปอร์เซ็นต์กว่าๆ เท่านั้น แล้วก็อาจจะลดลงมาเหลือ 1 เปอร์เซ็นต์กว่าๆ ในช่วงสองถึงสามเดือนข้างหน้าครับ ซึ่งเงินเฟ้อทั้งปีนี้ก็คงแค่ 2 เปอร์เซ็นต์กว่าๆ ซึ่งก็นับว่า เราได้แก้ปัญหาในด้านเงินเฟ้อได้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว

เรื่องเงินบาทแน่นอนครับว่า เราแก้ได้แล้ว และเป็นที่น่าพอใจมาก จากที่ค่าเงินบาทได้ขึ้นไปเกือบถึง 60 บาทในช่วงปี 2541 แต่ตอนนี้เงินบาทก็ยืนอยู่ในระดับ 37-38 บาทได้อย่างมั่นคง

ในด้านหนี้สินเงินตราต่างประเทศระยะสั้นซึ่งเคยอยู่ในระดับที่สูงมาก จนเป็นเหตุให้ MR.SOROS มาโจมตีเงินบาทของเรา เราเคยมีหนี้สินเงินตราต่างประเทศระยะสั้นมากมายมหาศาลสูงถึง 45,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. เมื่อปี 96 ตอนนั้นก็ลดลงเหลือประมาณ 24,000 ล้านดอลลาร์ สรอ.แล้วนะครับ ลดลงเกือบครึ่ง ซึ่งในปีนี้น่าจะลดลงเหลือต่ำกว่า 20,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ซึ่งอยู่ในระดับที่เราสบายใจได้ เพราะสำรองเงินตราต่างประเทศสุทธิของเราตอนที่เราเข้าไปแทรกแซงเพื่อพยุงเงินบาทตอนนั้นเรามีแค่ 800 ล้านดอลลาร์ สรอ. แต่ตอนนี้ได้เพิ่มขึ้นเป็น

ประมาณ 27,000-28,000 ล้านเหรียญ สรอ. เนื่องจากเรามีการเกินดุลการค้า ดุลบัญชีเดินสะพัด
แล้วยังได้กู้เงินระยะยาวจาก IMF เข้ามาอีกด้วย ทั้งหมดนี้จะเห็นว่า SPREAD ของพันธบัตร
รัฐบาลไทยที่ซื้อขายกันอยู่ในตลาดต่างประเทศได้ลดต่ำลงมามากเมื่อเทียบกับประเทศใน
ASEAN ด้วยกัน ดูเสมือนว่าพันธบัตรรัฐบาลไทยจะดีที่สุดขณะนี้ครับ ดีกว่าของรัฐบาลมาเลเซีย
อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ หรือแม้แต่พันธบัตรรัฐบาลเกาหลีใต้ ของเราก็ดีกว่าเขาทีเดียวครับ

อันนี้ก็เห็นชัดว่า เราได้ขึ้นบันไดขั้นแรกมาแล้ว สำหรับที่ว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจในปี
2542 จะเป็นบวกหรือเปล่า เศรษฐกิจไทยจะออกจากภาวะถดถอยในปี 2542 หรือเปล่านั้น
นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่คาดว่าเศรษฐกิจไทยในปีนี้จะขยายตัวประมาณ -3 เปอร์เซ็นต์ ถึง
+1 เปอร์เซ็นต์ โดย IMF คิดว่าเศรษฐกิจไทยจะขยายตัว +1 เปอร์เซ็นต์นะครับ แต่
นักเศรษฐศาสตร์ในหลายๆ สถาบันคิดว่า คงจะติดลบในช่วง -1 เปอร์เซ็นต์ ถึง -3 เปอร์เซ็นต์
ซึ่งก็ไม่ผิดแผกแตกต่างกันมากนัก อันนี้ก็เป็นที่ MAINSTREAM ECONOMISTS ของเรา
นะครับ แต่ก็มีที่สับสนอยู่บ้างค่ายะครับ อย่างของศูนย์วิจัยธนาคารไทยพาณิชย์ก็คิดว่าจะ
บวกมากขึ้นครับ บวกหลายเปอร์เซ็นต์ ซึ่งอันนี้ก็ค่อนข้างที่จะมองโลกในแง่ดีไปนิดหนึ่งนะครับ
บางค่ายก็คิดว่า...อย่างเช่นอาจารย์วีรพงษ์นะครับก็คิดว่าเศรษฐกิจไทยหนึ่งก็จะอยู่ใน
RECESSION ไปอีก 2-3 ปี คิดว่าคงจะไม่ได้เห็นเดือนเห็นตะวันไปอีกนานนะครับ คิดว่า
การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลผิดทิศทางแล้วก็ล้มเหลวในแทบทุกด้านนะครับ อันนี้ก็เป็นที่
สุดซึ้งไปอีกด้านหนึ่ง

คราวนี้มาลองดูตัวเลข GDP จริงๆ ที่ออกมารายไตรมาส รัฐบาลได้ลงทุนการสร้างข้อมูล GDP
อย่างมหากาลนะครับ ตอนนี้ก็ยังมีตัวเลข GDP รายไตรมาสถึงเพียงแค่ไตรมาส 2 ของปีที่แล้ว
ซึ่งก็ชี้ว่าในไตรมาส 2 ของปีที่แล้วนี้ เศรษฐกิจถดถอยติดลบ 11 เปอร์เซ็นต์ นี่ก็คือตัวเลขที่แท้จริง
อันนี้ก็แสดงให้เห็นว่าตัวเลขของเราที่ยังค่อนข้างล่าช้าไปตั้งหลายไตรมาสนะครับ เพราะฉะนั้น
เราคงจะต้องดูดัชนีอื่นๆ ประกอบกันเพื่อจะดูว่าในปัจจุบันเศรษฐกิจเราเริ่มฟื้นตัวแล้วหรือยัง
นะครับ และก็ถ้ายัง จะทำอย่างไรกันดี

ผมขอไปเร็วชนิดหนึ่งนะครับ อันแรกนี่คงจะขอพูดทางด้าน**การบริโภค**ก่อนนะครับ การบริโภคนี้หลาย ๆ ตัวเริ่มดีขึ้นแล้วนะครับจากการคุยกัน สอบถาม SURVEY สัมภาษณ์ห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ นี่นะครับ ส่วนใหญ่ ไม่ใช่ทุกห้างนะครับ บอกว่าเขาขายของได้ดีขึ้น จำนวนรถยนต์ที่เข้ามาจอดในห้างสรรพสินค้ามากขึ้นนะครับ แล้วก็ของก็ขายได้ดีขึ้น หลาย ๆ ราย แต่ไม่ได้ทุกรายนะครับ แล้วก็มีการประมาณการทางด้านที่เกี่ยวกับ**ด้านการบริโภค**อย่างเช่นบริษัทที่ทำเกี่ยวกับด้าน ADVERTISING นี่เขาบอกว่าปีนี้น่าจะดีขึ้นมากกว่าปีที่แล้วเยอะนะครับ แต่เราอย่าลืมว่าการประมาณการของเขายังค่อนข้าง CONSERVATIVE เพราะปีที่แล้วเขาขาดทุนนะครับ เพราะฉะนั้นในปีนี้นี้เขาประมาณการอะไรจะทำได้ด้วยความระมัดระวัง แม้ถึงกระนั้นแล้วเขาก็ยังมองว่า ภาพปีนี้จะดีขึ้นมากกว่าปีที่แล้วจากตัวเลขเบื้องต้นในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ การนำเข้าซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริโภคของประเทศไทยนี่นะครับ ซึ่งให้เห็นว่าการนำเข้าของเราก็ได้สูงขึ้นมาตลอดนะครับ ซึ่งอันนี้ก็**LEADING INDICATOR** ตัวหนึ่งซึ่งชี้หน้าว่า ทางด้านภาคการบริโภคของเราเริ่มดีขึ้นมาแล้วนะครับ แนวโน้มขึ้น แน่แน่นอนที่สุดว่า อาจจะขึ้นไป 2 เดือน เดือนที่ 3 อาจจะถอยหลังมาบ้างนะครับ ดัชนีทางเศรษฐกิจจะให้ขึ้นไปตลอดเป็นเส้นตรงนี้ไม่ได้ ต้องมีเดิหน้า 3 ก้าว ถอยหลัง 1 ก้าว แต่ TREND ก็คือขึ้นนะครับ ทางกระทรวงพาณิชย์เองก็ทำดัชนีมา 2 ตัวนะครับ ก็คือ COINCIDENT ECONOMIC INDICATOR กับ LEADING ECONOMIC INDICATOR ซึ่งดัชนีทั้งสองตัวนี้ก็ค่อนข้างไปในทางเดียวกัน สอดคล้องกัน ก็คือ ขึ้น UP-TREND นะครับ แต่อย่างที่เรียนแล้ว ก็คือว่า บางเดือนก็มีถอยหลังมาบ้าง บางเดือนก็เดิหน้า นะครับ แต่ว่าก็เห็นว่าดีขึ้น แต่ให้เห็นอีกอันหนึ่งก็คือ ถึงแม้จะขึ้นนี้ก็ยังคงค่อนข้างมีความเปราะบางอยู่มากนะครับ อันนี้ก็อาจจะเนื่องจากว่าถึงแม้เศรษฐกิจไทยเราอาจจะคิดว่าฟื้นตัวในหลายๆ ด้านก็ตามแต่ ก็ยังอยู่ในระยะเบื้องต้นนะครับ เพราะฉะนั้น ยังมีความเปราะบางอยู่บ้าง ตัวเลขอื่นๆ ที่มี อย่างเช่น การขายมอเตอร์ไซด์ การขายสินค้าบริโภคทั้งที่เป็น DURABLE, NON-DURABLE ก็ขึ้นครับ ตอนนี้เรามีการทำสำรวจที่เรียกว่า CONSUMER CONFIDENCE SURVEY นะครับ ทำโดย MASTERCARD ของฝรั่งอันหนึ่ง และโดยหอการค้าของเรา ทางด้าน MASTERCARD เห็นว่า ผู้บริโภคของคนไทยเองก็มีการมองโลกในแง่ดีขึ้นมากนะครับ ดีขึ้นจากที่ถึงจุดต่ำสุดประมาณกลางปีที่แล้วนะครับ ส่วนตัวเลข CONSUMER CONFIDENCE ของหอการค้านี้ยังไม่ค่อยแน่นอนครับ คือดีขึ้นมากในเดือนมกราคมครับ INDEX ขึ้นมาจาก 38 ขึ้นมาเป็น 50 ในเดือนมกราคม

แต่มาดูภูมิภาคพันธักลับถอยหลังไปอีก ลงไปเป็น 40 กว่าๆ อันนี้ก็ให้เห็นว่ายังมีความเปราะบาง
อยู่มาก โดยเฉพาะถ้ามีนักเศรษฐศาสตร์ให้สัมภาษณ์ลงข่าวพาดหัวหนังสือพิมพ์ทำให้ประชาชน
มองโลกในแง่ร้ายนี้ แน่หนอนที่สุดก็จะทำให้ผู้บริโภคของเรามีทัศนคติที่ไม่ดีตามไปด้วยครับ
ขอจบทางด้านภาคการบริโภคนะคะครับ

หันมาดูทางภาคการผลิตบ้าง ภาคการผลิตของเรา ธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีการสร้างดัชนี
การผลิตภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อผมดูแล้วนี่ขึ้นมาตั้งแต่ไตรมาส 3 และไตรมาส 4 ปีที่แล้ว
นะครับแล้วก็การขึ้นไม่ใช่เป็นการขึ้นน้อยๆ ด้วย เป็นการขึ้นในลักษณะค่อนข้างเป็น U-CURVE
หรือ V-CURVE ที่เดียวนะครับ เพราะว่าดัชนีการผลิตภาคอุตสาหกรรมนี้เคยติดลบ 20
เปอร์เซ็นต์ ขึ้นมาจาก -20 เปอร์เซ็นต์ มาเป็น -1.8 เปอร์เซ็นต์ ในปัจจุบัน ก็ขึ้นมาจากเรียกว่า
ติดลบลึกๆ มาเกือบจะเป็นบวกแล้วนี่ ขึ้นมาลักษณะค่อนข้างรวดเร็วทีเดียวนะครับ ก็พอพืด
พอเหวี่ยงกับของเกาหลีใต้ แต่ของเขาขึ้นเป็นบวกแล้ว ของเรายังติดลบอยู่ แต่ติดลบนิดหน่อย
คราวนี้ ถ้ามาดู COMPONENT รายละเอียดของภาคการผลิตภาคอุตสาหกรรมแล้ว ก็จะพบว่า
บวกเกือบหมดแล้วนะครับ ใน SECTOR ต่างๆ SECTOR ที่เป็นลบอยู่นี้ก็เป็น SECTOR ที่มี
ปัญหาจริงๆ นะครับ อย่างเช่น วัสดุก่อสร้าง เหล็ก STEEL AND IRON INDUSTRY นี้ก็ยิ่ง
ติดลบมาก PETROLEUM PRODUCTS ยังติดลบมากนะครับ ซึ่งหากถ้าเราเอาหมวดสำคัญๆ
เหล่านี้ ออกไปจากตัวดัชนีรวมแล้วนี้ ผมคิดว่า ตัวดัชนีรวมน่าเป็นบวกแล้วนะครับ ถ้าเอา 2-3
SECTORS นี้ออกไป ซึ่งเป็นตัวถ่วงทำให้ภาพทั้งหมดยังติดลบอยู่นั้นะครับ มากตามแล้ว
ผิดปรกติหรือเปล่า เพราะว่า พอด้านภาคการบริโภคเริ่มดีขึ้น ภาคการผลิตก็เริ่มดีขึ้นตาม
ลำดับนี้ะครับ ถึงแม้ว่าทางด้านภาคการผลิตอาจจะตามเกาหลีใต้สัก 2-3 เดือนนี้ะครับ ถ้ามว่า
ผิดปรกติหรือเปล่า ก็ถ้าจะไปดูประสบการณ์จากประเทศที่อยู่ในวิกฤตการณ์อย่างของเราอย่าง
เช่น MEXICO นี้ ก็ให้เห็นว่าคล้ายๆ กัน ก็คือ ภาคการบริโภค ภาคการผลิตของเขาเริ่มที่จะ
ติดลบมาก่อน ส่วนภาคที่จะมาตามทีหลังก็คือ ภาคสถาบันการเงินนะครับ ซึ่งตอนนี้ก็ตัวเลขยังดู
ไม่ดีเลย การขยายสินเชื่อของระบบธนาคารก็ยังไม่ดี ที่จริงหดตัวด้วยซ้ำไปนะครับ NPLs ที่
อ่านจากข่าวหนังสือพิมพ์ก็ยิ่งเพิ่มขึ้น แต่ก็ดูเสมือนว่าหลายๆ ธนาคาร หลายๆ สถาบันการเงิน
ออกมาบอกว่า NPLs ของเขาอาจจะ PEAK แล้วนะครับ ธนาคารที่อยู่ในระดับชั้นนำของ

เมืองไทยหลายๆ แห่ง เขาก็คิดว่า NPLs จะ PEAK แล้วหรือก็ใกล้ที่จะ PEAK เต็มทนแล้วนะ ครับ

สรุปเลยนะครับว่า สำหรับผมเองแล้วก็คิดว่า การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของเราเนี่ย เริ่มต้นมาแล้ว นะครับ เริ่มต้นแล้วตั้งแต่ปีที่แล้ว แต่ก็ยังเป็น การฟื้นตัวอย่างค่อนข้างเปราะบางนะ ครับ เปราะบางค่อนข้างมาก ถ้ามว่าแล้วการฟื้นตัวเนี่ยจะสามารถที่จะ SUSTAIN ต่อไปในอนาคตได้ หรือเปล่า คำตอบก็คือว่า จะได้หรือไม่ได้ก็ขึ้นอยู่กับปัญหาอันสุดท้ายที่เราจะต้องแก้ไขได้ นะครับ ก็คือ ปัญหาทางด้านภาคการเงินนะ ครับ ถ้าเราสามารถแก้ปัญหาทางด้านภาคการเงินได้ เนี่ย การฟื้นตัวทางด้าน การบริโภคที่ดี การผลิตที่ดี ที่เริ่มมาแล้ว ก็จะสามารถ SUSTAIN ได้แล้ว ก็ อาจจะทำให้เราพูดได้เต็มปากว่า เราออกจาก CRISIS นี้ได้แล้ว คราวนี้ภาคการเงินจะแก้ไขได้ หรือไม่ได้ ก็ยังไม่แน่นอนนะ ครับ กฎหมายเกี่ยวกับทางด้านเศรษฐกิจ 11 ฉบับนี้ก็ผ่านมาแล้ว ฉบับสองฉบับ แต่ที่กฎหมายสำคัญๆ ก็คงอาจจะมีการเลื่อนอายุของสมัยสภาออกไปใช้ใหม่ครับ ซึ่งอันนี้เป็นสิ่งที่ติดตามกันมากในวงกว้างว่ากฎหมายล้มละลายก็ดี กฎหมายบังคับคดีก็ดีจะผ่าน หรือเปล่า ซึ่งถ้าไม่ผ่านออกมาแล้วก็เป็นไปได้ว่า การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของเราที่เกิดขึ้นอย่าง เปราะบาง แต่เกิดขึ้นแล้วนะ ครับ อาจไม่สามารถ SUSTAIN ต่อไปในอนาคตครับ ถ้ามาถูก ปัจจัยทางด้าน การเมือง ปัจจัยทางด้านกฎหมายที่จำเป็นมารองรับการแก้ไขปัญหา NPLs ให้ได้ อย่างลุล่วง อันนี้เป็นเรื่องใหญ่ เพราะว่า BANKS เองบอกว่า NPLs จริงๆ ของเขาน่าจะ หยุดแล้ว แต่ STRATEGIC NPLs ตัวนี้เป็นสิ่งที่เขาเป็นห่วง ถ้ากฎหมายออกมาว่าผู้เป็น ลูกหนี้ไม่ต้องมีความรับผิดชอบอะไรมากนัก ก็อาจจะก่อให้เกิดที่เราเรียกว่า STRATEGIC NPLs เพิ่มขึ้นได้ นะครับ

เพื่อเป็นข้อมูลในการที่จะคุยกันต่อไปในเรื่องความเสี่ยงของการที่เราจะมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ต่อไปนั้นะครับ ความเสี่ยงจากภายนอกนี้ผมว่าไม่ค่อยน่ากลัวเท่าไร แต่ก็แน่นอนที่สุดเราก็มีความเสี่ยงจากภายนอก เศรษฐกิจเยอรมันก็ถดถอยไปแล้วไตรมาสหนึ่ง อังกฤษก็อาจจะมี เศรษฐกิจถดถอยนะ ครับ เศรษฐกิจญี่ปุ่นก็ยังไม่แน่นอนว่าจะบวกหรือลบในปีนี้นั้นะ ครับ แต่ผมคิดว่าพวกนี้เป็นปัจจัยความเสี่ยงภายนอกซึ่งถ้าไม่รุนแรงนัก เราสามารถที่จะมี LEEWAY ที่รับได้พอสมควรนะ ครับ ถ้าเศรษฐกิจในหลายๆ จุดของโลกมีภาวะถดถอย ราคาสินค้าพื้นฐาน

ปีนี้ก็อาจจะลดลง อันนี้ก็เป็นที่ปัจจัยเสี่ยงอันหนึ่งที่อาจจะกระทบต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ผมคิดว่า เหมือนกับอันแรกนี่นะครับ ถ้ามันไม่หนักนัก เราจับได้ ถ้า COMMODITY PRICES ปีนี้ในตลาดโลกจะลดลงสัก 10-20 เปอร์เซ็นต์ ผมว่า เราจับได้ แต่ถ้ามันเกิดหนักมากไปกว่านี้ ก็อาจจะมีผลโยกกลับมาบูมเมอแรงกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยได้นะครับ แต่ผมคิดว่า ปัจจัยที่ใหญ่ที่สุดคงจะเป็นการเมืองของเราเอง ว่าจะมีความเด็ดเดี่ยวที่จะผ่านกฎหมายสำคัญๆ ออกมา เกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เปิดตลาดของไทยให้ต่างประเทศเข้ามา PARTICIPATE มากขึ้น กฎหมายล้มละลายพวกนี้ค่อนข้างสำคัญมากครับ อันนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นครับ

ดร. อรัญ :

อาจารย์เจษฎาจะต่อหน่อยไหมครับ

ดร. เจษฎา :

ครับ ผมคิดว่าเครื่องชี้เศรษฐกิจต่างๆ ที่อาจารย์ธีระพูดมาแล้ว เป็นสิ่งที่เราดูแล้วก็เห็นด้วย คือ รู้สึกว่าสัญญาณเศรษฐกิจต่างๆ ตอนนี้อยู่ให้เห็นว่า เราคงจะถึงหรือใกล้ถึงกันแล้ว เพราะว่า เครื่องชี้ต่างๆ เริ่มมีเสถียรภาพหรือทิศทางที่ทวนกลับ ถึงแม้บางตัวยังติดลบอยู่ ทำให้เห็นว่า เศรษฐกิจไทยใกล้จะถึงกันหรือถึงกันแล้ว แต่การที่เศรษฐกิจถึงกันแบบนี้ไม่ได้หมายความว่า เศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้นะครับ มันคนละประเด็นกัน ที่เป็นห่วงว่าเศรษฐกิจยังไม่มีแรงพอที่จะ ฟื้นตัว ก็มาจากที่อาจารย์ธีระพูดแล้ว เช่น ระบบการเงินยังไม่ทำงานอย่างปกติ หนี้เสียหรือ NPLs ต่างๆ ยังสูง เมื่อสองอาทิตย์ที่แล้วก็มี BROKER ต่างประเทศรายหนึ่งมา PRESENT ข้อมูลที่น่าสนใจมากให้ฟัง คือ ถ้ามีการปรับ NPLs ลง แก้ไขปัญหาอะไรต่างๆ ทำให้ NPLs ลด ลงมาในระดับที่ต่ำ ผมจำได้ว่า CASE ที่มี NPLs 20 เปอร์เซ็นต์ ยังปรากฏว่า BANK ต้อง เผชิญกับปัญหาอีกมาก ยังต้องการเงินทุนเป็นจำนวนที่มหาศาล ถ้าไม่เพิ่มเงินทุนก็อยู่ไม่ได้ นะครับ ผมพยายามทำความเข้าใจว่าที่เขาศึกษามาทำไมถึงเป็นอย่างนั้น เพราะทุกคนคาดหวังว่า NPLs ลดลงไปแล้วจะแก้ไขปัญหาได้ ทำไมผลการศึกษาของเขาถึงออกมาผิดคาด ก็พยายามดู ว่าเขามีข้อสมมติฐานในการศึกษาต่างๆ อะไรว่าง ก็เลยพบว่า เป็นเพราะข้อสมมติฐานที่สำคัญ เกี่ยวกับ LOAN GROWTH เลยถามว่า LOAN GROWTH ของคุณเท่าไร ปรากฏว่าเขาตั้ง ข้อสมมติฐาน LOAN GROWTH ในระดับที่ต่ำประมาณ 4 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งผมก็ขอให้เขาลอง

กลับไปทำดูว่า ถ้า LOAN GROWTH ตีกลับและเพิ่มขึ้นเร็ว จะช่วยให้ BANK ต่างๆ ตีขึ้นใหม่ เขาก็รับไปทำให้ ตอนนี้เรายังไม่มีคำตอบกลับมา แต่คาดเดาว่าสถานการณ์ต่างๆ คงจะแสดงออกมาในทิศทางที่ตีขึ้นมาก หากสินเชื่อย้ายตัวในอัตราที่สูง

ประเด็นที่สำคัญในเรื่องนี้คือ ถึงแม้ NPLs จะลดลงไปมากก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาระยะการ เงินของธนาคารได้ เหมือนอย่างการศึกษาของ BROKER ที่มองภาพในลักษณะ STATIC เป็นการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้นมันก็ไม่ไปถึงไหน ยังคงย่ำอยู่ที่กันเหวขึ้นจาก กันเหวไม่ได้ การแก้ไขปัญหาก็ต้องเป็นลักษณะที่ DYNAMIC มากกว่านี้ คือจะต้องมีการ กระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น อย่างเช่น LOAN GROWTH ต้องให้มันตีกลับสูงขึ้น และถ้าสามารถแก้ไขปัญหาน PLs ให้ลดลงมาพร้อมๆ กันได้ ก็น่าจะแก้ไขปัญหของ BANK ได้ ในขณะนี้การปรับโครงสร้าง NPLs และการแก้ไขปัญหต่างๆ คงไม่เกิดขึ้นเร็ว ยังต้องใช้ เวลาอีกนานพอสมควร เมื่อเป็นเช่นนั้น เราก็คาดหวังไม่ได้ว่าการลงทุนจะฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น เพราะธนาคารยอมไม่ยอมปล่อยกู้ การลงทุนเป็น DEMAND COMPONENT อันหนึ่งที่เราตัด ออกไปได้ว่าจะไม่สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในสภาพการเช่นนี้ ทางด้านการใช้จ่ายเพื่อ อุปโภคบริโภคก็ยังคงซบเซา เนื่องจากว่ามีภาระงานเพิ่มขึ้นมาก รายได้ลดลง และ CONSUMER CONFIDENCE ก็ไม่ค่อยดีนัก อย่างดีผมคิดว่าค่าใช้จ่ายสำหรับอุปโภคบริโภค ปีนี้จะเริ่มทรงตัว เพราะได้หดตัวลงมาถึงขั้นที่มันจะลงไปอีกได้ไม่มากแล้ว แต่จะหวังให้มัน พลิกฟื้นและเป็นตัวจุดให้เศรษฐกิจฟื้นตัวตาม ก็ยังไม่น่าจะจะมีแรงพอ ส่วนทางด้าน การส่งออกที่มี การพูดว่าเราควรส่งเสริมการส่งออก ผมคิดว่าถ้าเราเป็นประเทศเดียวที่เศรษฐกิจถูกกระทบ จากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ นโยบายนี้ก็อาจจะช่วยได้ แต่ในขณะนี้เป็นไปได้ยากเพราะประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ต่างโดนกระทบถ้วนหน้ากันหมด จากข้อมูลซึ่งแยกดูว่า EXPORT ที่เราส่งออกไป ตามภูมิภาคต่างๆ ภูมิภาคที่เราถูกกระทบหนักที่สุดคือ ASEAN กับ ASIA โดยเฉพาะญี่ปุ่น ความจริง EXPORT ที่เราส่งไปขายที่สหรัฐอเมริกากับยุโรปหรือ EU ยังอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ถูกลบล้างจากการส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ ที่ต่างแยกกันไปหมด เลยจุดให้มูลค่า EXPORT โดยรวมลดลง เพราะฉะนั้นการที่เราจะคาดหวังว่า EXPORT จะเป็นตัวจักรในการจุด เศรษฐกิจให้ฟื้น คงมีแรงไม่พอเช่นกัน

เมื่อมาถึงจุดนี้แล้วก็คิดว่า DEMAND COMPONENT ที่สำคัญในเศรษฐกิจอีกประการหนึ่งที่ยังเหลืออยู่ และเป็นความหวังอย่างเดียวในขณะนี้ที่จะกระตุ้นให้เศรษฐกิจขึ้นมาจากกันเหวได้ ก็คือ การใช้จ่ายของภาครัฐบาล แนนอนที่สุดการลดภาษีก็เป็นอีกทางหนึ่ง แต่ผมมีความเห็นเช่นเดียวกับอีกหลายๆ ท่านว่า MULTIPLIER EFFECT หรือแรงกระตุ้นเศรษฐกิจของการลดภาษีน่าจะน้อยกว่าการใช้จ่าย มีหน้าซ้ำผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากการลดภาษี ก็คือผู้ที่มีรายได้ หรือมีงานทำอยู่ เป็นผู้ที่มีโอกาสมากกว่ากลุ่มอื่นในสังคม เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าน่าจะใช้นโยบายเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลมากกว่า ยกเว้นเสียแต่ว่าการปรับลดภาษีนั้นเป็นการปรับโครงสร้างภาษีไปในตัวเลย อันนั้นก็คิดว่าเป็นสิ่งที่ควรจะทำนะครับ ส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลก็ควรมุ่งเน้นไปสู่ผู้ที่ว่างงานหรือผู้ด้อยโอกาส

ทุกคนก็จะเห็นด้วยว่า เศรษฐกิจในขณะนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากที่เราเคยประสบมา ในฐานะที่เรายังเป็นประเทศด้อยพัฒนา เมื่อเริ่มใช้แผนพัฒนาฉบับแรก เราเป็นประเทศเล็กๆ ไม่มีสินค้าเพียงพอที่จะส่งเสริมให้การยังชีพมีระดับมาตรฐานที่สูงเหมือนอย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่มีความสบายทางวัตถุมากเท่าประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะฉะนั้น แนวนโยบายการพัฒนาในขณะนั้นและในอดีตที่ผ่านมา จึงเป็นการเน้นส่งเสริมให้มีการลงทุน เน้นการสร้างกำลังการผลิตสินค้าหรือ CAPACITY เรามองว่าไทยเป็นประเทศเล็กในตลาดโลกที่กว้างใหญ่ จึงไม่ต้องห่วงในเรื่องอุปสงค์หรือความต้องการซื้อสินค้า เพราะมีอุปสงค์มาจากต่างประเทศ เพียงแต่เรายังขาดกำลังการผลิต จึงพยายามเพิ่มกำลังการผลิต แต่ 2- ปีที่ผ่านมา มันกลับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ ตรงกันข้าม คือเรามีกำลังการผลิตเหลือเฟือ หรือไม่มีความต้องการที่เพียงพอ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงต้องอาศัยภาครัฐบาลเข้ามาใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักทฤษฎี KEYNESIAN ไม่เพียงแต่อุปสงค์ไม่เพียงพอ ผมยังคิดว่าเกิดสภาพความล้มเหลวของกลไกตลาดหรือ MARKET FAILURE ในเศรษฐกิจ คือกลไกตลาดไม่ทำงาน โดยเฉพาะภาคการเงินนี้เห็นได้ชัดเจนเลย ในภาวะการนี้ที่กลไกตลาดไม่ทำงาน การจะใช้แนวนโยบายตามทฤษฎี CLASSICAL ซึ่งอาศัยตลาดเป็นเครื่องมือช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวย่อมทำได้จำกัด เพราะมันไม่ใช่ภาวะปกติ นโยบายตามแนว KEYNESIAN น่าจะเหมาะสมมากกว่า กล่าวคือ รัฐต้องเข้ามามีบทบาทในช่วงที่เศรษฐกิจมีภาวะผิดปกติมากๆ นั่นคือเวลาที่รัฐบาลควรต้องเพิ่มบทบาทตนเอง แต่ถ้าเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว รัฐก็น่าจะลดบทบาทตัวเองลงไป ที่ผ่านมามันดูเหมือนเราจะล้างสมองกันเองว่า

การเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีวินัยทางการคลัง จะทำให้มีปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น CORRUPTION ก็เลยไม่อยากให้ภาครัฐบาลใช้จ่ายหรือมีบทบาทมากเกินไป แต่สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เราอาจจะต้องยอมรับการรั่วไหลของเงินบางส่วน โดยพยายามให้มีการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจพ้นจากกันเหว

LETTER OF INTENT หรือหนังสือแสดงเจตจำนงถึง IMF ฉบับต่างๆ ของรัฐบาลมีการปรับงบประมาณให้ขาดดุลเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เกินดุล 1 เปอร์เซ็นต์ แล้วค่อยปรับขึ้นมาตามลำดับเป็น 5 เปอร์เซ็นต์ของ GDP และก็กำลังพูดถึงว่าจะเพิ่มเป็น 6 เปอร์เซ็นต์ ในฉบับที่ 7 ผมคิดว่าในระดับนั้นก็ยังไม่พอก็อาจจะยังไม่พอก็จะกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ในปีที่ผ่านมาคำนวณคร่าวๆ ได้ว่า การขาดดุลภาครัฐบาลตกประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ของ GDP เพราะฉะนั้น ถ้าเพิ่มเป็น 6 เปอร์เซ็นต์ ก็ดูเหมือนจะเป็นการก้าวกระโดดขึ้นเท่าตัว น่าจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้ แต่ผมกลับคิดว่าการขาดดุลนี้เกิดจากการที่เศรษฐกิจซบเซามากกว่า ไม่ใช่เกิดจากนโยบายการคลังที่กระตุ้นเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างญี่ปุ่นในขณะนี้ งบประมาณขาดดุล 17 เปอร์เซ็นต์ของ GDP เพราะฉะนั้นถ้าเราเปรียบเทียบของเรา 6 เปอร์เซ็นต์ มันไม่มากนัก ผมเคยถามอาจารย์ที่สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ในต่างประเทศว่า การขาดดุลงบประมาณในภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาอย่างหนัก ดังเช่นที่ไทยเผชิญอยู่ในขณะนี้ น่าจะเป็นตัวเลขเท่าไรที่ถือว่าเป็นปกติตามธรรมชาติ โดยเฉพาะสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วมันน่าจะเป็นเท่าไร เขาบอกว่าขาดดุลประมาณ 12-13 เปอร์เซ็นต์เป็นเรื่องปกติ เพราะฉะนั้น 6 เปอร์เซ็นต์ในที่นี้ผมยังคิดว่าน้อยไป ในตอนนี้มีการพูดกันว่า รัฐบาลจะใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วยเงินกู้จากต่างประเทศจำนวน 53,000 ล้านบาท โดยเงินนี้จะต้องใช้จ่ายให้หมดภายในปีงบประมาณที่จะ สิ้นสุดในเดือนกันยายนนี้ ถ้าสามารถใช้จ่ายได้ตามนี้จริงๆ ผลกระทบจากการใช้จ่ายเงินก้อนนี้ จนถึงสิ้นปีงบประมาณจะเพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว เพราะเป็นการใช้จ่ายให้หมดภายใน 6 เดือน แทนที่จะแบ่งการใช้จ่ายให้นานถึง 1 ปี ใช้จ่ายส่วนนี้จึงมีผลกระตุ้นเศรษฐกิจได้มากกว่า

หากเรากำหนดคร่าวๆ จะพบว่ารายจ่ายที่เพิ่มขึ้น 53,000 ล้านบาทจำนวนนี้ เทียบเท่ากับร้อยละ 6 ของรายจ่ายจริงเมื่อปีก่อน ถ้าคำนวณว่าต้องเร่งใช้ให้หมดภายใน 6 เดือน ย่อมมีผลเปรียบเสมือนรายจ่ายรัฐบาลเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 และเนื่องจากงบประมาณในปีนี้สูงกว่าปีก่อนประมาณร้อยละ

3 รายจ่ายทั้งหมดในครึ่งปีหลังของปีงบประมาณจึงน่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ทั้งนี้ ยังไม่ได้คำนึงว่าหน่วยราชการต่างๆ มีการใช้จ่ายที่ล่าช้าในปีงบประมาณนั้น กล่าวคือ ใน 5 เดือนแรกของปีงบประมาณใช้จ่ายไปเพียงร้อยละ 29 ของงบประมาณที่ตั้งไว้ ถ้ามีการเร่งการใช้จ่ายในครึ่งหลังของปี ย่อมช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจได้มากขึ้นไปอีก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ระบบราชการจะต้องมีประสิทธิภาพในการใช้จ่ายได้รวดเร็วกว่าเดิมที่ผ่านมา

สรุปแล้ว ผมคิดว่าการที่จะให้เศรษฐกิจขึ้นจากกันเหวได้น่าจะอยู่ที่ภาครัฐบาลเป็นหลัก ไม่ต้องให้ความสำคัญมากนักว่ารัฐบาลควรจะใช้จ่ายเงินอย่างไร นอกจากเป็นลักษณะที่ใช้จ่ายออกมาได้รวดเร็วและทั่วถึงในเวลาอันสั้น การที่จะทำโครงการใหญ่ๆ ไม่เพียงแต่ไม่เหมาะสมในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่ประเทศยังมีหนี้สินมาก โครงการเหล่านี้ยังมักจะล่าช้าในเรื่องของการดำเนินงาน ไม่สามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็ว แถมยังมีเรื่องของการรั่วไหลในระดับที่มากกว่า รวมถึงปัญหาทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาจากการแย่งชิงผลประโยชน์จนทำให้รัฐบาลสิ้นคลอน เพราะฉะนั้น โครงการใหญ่ๆ ผมว่าต้องลืมนั่นเสีย ควรเป็นในลักษณะการเอาเงินไปสู่มือของประชาชนในเวลารวดเร็วเป็นหลัก อย่างเช่นโครงการเงินผันของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะนำเงินมาใช้ในการสร้างงานให้เกิดขึ้นในชนบท

ผมคิดว่าวิธีการใช้จ่ายเงินอีกวิธีที่อยากจะให้รัฐบาลพิจารณาคือ การเอาเงินมาใช้จ่ายทางด้านการศึกษา คนที่ว่างงานไม่มีงานทำ หรือแม้กระทั่งนักเรียนหรือนักศึกษาที่กำลังจะจบและออกไปสู่ตลาดแรงงาน แทนที่จะให้เขาไปหางานทำ ให้เขาศึกษาต่ออยู่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย จะได้ไม่ต้องปรากฏเป็นตัวเลขสถิติการว่างงาน เหมือนกับเป็นการจ้างให้พวกเขาเรียนต่อ เงินส่วนนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้สามารถนำมาใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ยังเป็นการลงทุนระยะยาวที่ไม่สูญเปล่าไปในตัว สมัยที่เศรษฐกิจไทยเฟื่องฟู เราขาดแคลนกำลังคนที่มีการศึกษาและประสบการณ์ ทำให้เราจึงไม่ถือโอกาสเตรียมความพร้อมคนของเราในเวลานี้ ในเรื่องนี้ผมอยากจะเชื่อมโยงต่อไปถึงภาคบริการ การใช้จ่ายสำหรับการศึกษาเป็นการส่งเสริมภาคบริการ ถึงแม้ว่าระบบการเงินก็เป็นภาคบริการเช่นเดียวกันและอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่อยู่ในขณะนี้ แต่ว่าภาคบริการอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการท่องเที่ยว ธุรกิจบันเทิง การแสดง รวมถึงศิลปะ วัฒนธรรม หรือธุรกิจการพัฒนา SOFTWARE ซึ่งจัดอยู่ใน SUPPORT INDUSTRY ต่างก็ขยายตัวอย่างน่าพอใจ ความจริง

ภาคบริการเป็นภาคที่ถูกลิ้มไปในความพยายามที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจ ไม่เหมือนภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับความสนใจมาก ผมคิดว่าเราน่าจะหันมาพิจารณาภาคบริการ เพราะไม่เพียงแต่การใช้เงินลงทุนน้อยกว่าภาคอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เงินลงทุนสร้างโรงงานและซื้อเครื่องจักรจำนวนมาก ยังเป็นการพัฒนาคนไปในตัวด้วย และทำให้เงินที่ใช้จ่ายหมุนเวียนอยู่ภายในประเทศแทนที่จะไหลออกนอกประเทศไป

ผมยังมีความเห็นอีกว่าการที่เราเน้นภาคบริการ และเน้นไปในเรื่องการศึกษา จะไม่มีความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายประสิทธิภาพกับเป้าหมายความเป็นธรรม โดยเฉพาะถ้ามีการทุ่มเทเงินให้แก่คนที่ด้อยโอกาสหรือคนที่ยากจน การทำเช่นนี้ทำให้พวกเขามีโอกาสได้รับการศึกษาและช่วยตนเองได้ดีขึ้น และยังสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ช่วยลดช่องว่างและปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจในอดีต ขณะเดียวกัน กำลังคนที่มีการศึกษาจะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยยกระดับ PRODUCTIVITY การใช้จ่ายให้ผู้ด้อยโอกาสในลักษณะนี้จะได้ผลมากกว่าการเอาเงินของรัฐบาลไปให้แก่คนที่มีฐานะดีอยู่แล้ว เพราะอย่างไรเสียผู้ที่มีฐานะดีอยู่แล้วก็สามารถที่จะใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของตัวเองได้อยู่แล้ว

ประเด็นที่ผมพูดมาทั้งหมดนี้ อยากให้เน้นที่คนเป็นหลัก ที่ภาคบริการเป็นหลัก ที่การศึกษาเป็นหลัก เพราะการแข่งขันในอนาคตจะไม่ใช้การแข่งขันกันที่ภาคอุตสาหกรรมหรือการผลิตโดยตรงทีเดียว แต่เป็นการแข่งขันกันในลักษณะที่ต้องใช้มันสมองหรือฝีมือ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพและการศึกษาของคน เน้นการใช้ความรู้ เช่น ถ้าเรามีคนที่มีการศึกษาสูงย่อมช่วยสนับสนุน SOFTWARE INDUSTRY ได้ เราน่าจะ FOCUS กันในเรื่องการพัฒนากำลังคนหรือแรงงาน ขณะเดียวกัน การสนับสนุนภาคบริการยังสอดคล้องกับแนวการพัฒนาแบบ DOMESTIC-LED GROWTH หรือการพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งพาต่างประเทศ การที่เราเน้นพัฒนาภาคบริการเงินที่รั่วไหลออกนอกประเทศน่าจะน้อยกว่าการเน้นการผลิตสินค้าซึ่งต้องอาศัยการนำเข้า ส่วนการที่ห่วงกันว่า การกระตุ้นเศรษฐกิจโดยอาศัยการใช้จ่ายของรัฐบาลจะทำให้มีการนำเข้าสินค้ามากขึ้น และจะทำให้ดุลการค้าขาดดุล ผมคิดว่าคงไม่ต้องเป็นห่วงมากนัก เพราะค่าเงินบาทก็คงอ่อนตัวลงโดยอัตโนมัติตามระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวที่เราใช้อยู่ ค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลงก็จะสอดคล้องกับกลุ่มที่เรียกร้องให้มีการส่งเสริมการส่งออก ผมมีความเห็นว่าการใช้จ่ายในการ

พัฒนาภาคบริการน่าจะมีการรัวไหลออกนอกประเทศน้อยกว่าการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในระยะยาว ผลกระทบต่อดุลการค้าน่าจะน้อยกว่าแนวการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทำกันมาในอดีตด้วยซ้ำ และข้อดีอีกข้อเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอุตสาหกรรม คือ ช่วยลดปัญหามลภาวะ

อีกประเด็นหนึ่งที่ผมอยากจะเสริมในที่นี้คือ บทบาทของตลาดหลักทรัพย์กับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ตลาดหลักทรัพย์มักไหวตัวเร็วกว่าภาคเศรษฐกิจอื่นๆ และเป็นดัชนีชี้นำเศรษฐกิจที่ดี แม้ว่าเครื่องชี้เศรษฐกิจต่างๆ ในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงหรือ REAL SECTOR ในขณะนี้ยังไม่สื่อแนวการฟื้นตัว แต่ถ้าปัจจัยทางด้านการเงินและเศรษฐกิจ มหาภาคเริ่มดีขึ้น ส่งผลทางจิตวิทยาให้คนมีความมั่นใจมากขึ้น ก็จะปรากฏออกมาในรูปของการฟื้นตัวในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ การที่อัตราดอกเบี้ยและภาวะเงินเฟ้อลดลง จะมีผลทาง WEALTH EFFECT ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่ารฐานะทางการเงินของตนดีขึ้น ส่งผลให้การบริโภคของประชาชนเริ่มกลับสู่ภาวะปกติ ดังนั้น ตลาดหลักทรัพย์จึงมักฟื้นตัวก่อนเพื่อนหรือก่อนภาคเศรษฐกิจอื่นๆ การฟื้นตัวของตลาดหลักทรัพย์อย่างมั่นคงจะเป็นสัญญาณที่สื่อถึงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจทั้งระบบที่จะตามมา ถือว่าเป็นตัวนำภาคเศรษฐกิจอื่นๆ เป็น LEADING ECONOMIC INDICATOR ไม่ใช่ LAGGING ECONOMIC INDICATOR ที่ต้องรอให้เศรษฐกิจภาคอื่นๆ ฟื้นตัวก่อนแล้วตลาดฯ ค่อยฟื้นตัวตามที่หลัง เมื่อเศรษฐกิจเริ่มหลุดพ้นจากกันเหวโดยที่ตลาดฯ เริ่มไหวตัวในทิศทางบวก ก็ย่อมสามารถเรียกความเชื่อมั่นของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์กลับคืนมา มีการซื้อขายที่คึกคักขึ้น ราคาหุ้นในตลาดก็จะปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งย่อมจะช่วยให้บริษัทต่างๆ ที่จดทะเบียนในตลาดฯ ต่างมีช่องทางในการระดมเงินมากขึ้น เพราะหลักทรัพย์ที่บริษัทเอาออกมาขาย จะมีคนสนใจลงทุน ไม่เหมือนอย่างที่ผ่านมา 2-3 ปี การเพิ่มทุนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์จะช่วยให้บริษัทเหล่านั้นมีฐานะการเงินที่แข็งแกร่งขึ้น ซึ่งย่อมช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้เร็วและมั่นคงยิ่งขึ้น

ดร.อรุณ :

อาจารย์ระจะต่ออีกทีไหมครับ ก่อนที่อาจารย์วิศาลจะได้เริ่ม

อ.ธีระ :

ผมว่าไม่ว่านักรอบ หรือ จะให้ผมพูดต่อก็ได้ครับ สั้นๆ นิดหนึ่งนะครับ...ก็เห็นด้วยกับ ดร. เจษฎาครับ คราวนี้จะย้อนมานะครับว่าทำไมที่ผมคิดว่าเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวบ้างแล้ว อันแรกนี้เราก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าดอกเบี้ยเป็นตัวสำคัญที่สุด ถึงแม้แต่ตอนนี้เราบอกว่า เรามีปัญหาเรื่อง LIQUIDITY TRAP อย่างไรก็ตาม ดอกเบี้ยก็ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญเหลือเกิน แล้วดอกเบี้ยก็ลงมายะเหลือเกินนะครับ ลงมาจาก 20 กว่าเปอร์เซ็นต์ ตอนนี้ก็เหลือประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์นะครับ ซึ่งผลกระทบต่อการบริโภคก็เห็นชัดเลย อย่างเช่นยอดการผลิตยานยนต์ ถ้าจำไม่ผิดในเดือนสุดท้ายที่ออกมาเพิ่มขึ้นมหาศาล ซึ่งก็แสดงว่าการซื้อการขายอะไรเริ่มดีขึ้นบ้าง แล้วถ้าได้กำลังเสริมจากภาครัฐบาลนะครับ ทางด้าน FISCAL POLICY นะครับ ที่จะยอมให้มีการขาดดุลมากขึ้น ซึ่งตอนนี้เราบอกจะขาดดุล 5 เปอร์เซ็นต์ ถ้ามีการลด VAT จริง ผมคิดว่า 5 เปอร์เซ็นต์ก็คงเอาไม่อยู่ คงจะต้องมีการขาดดุลเกิน 5 เปอร์เซ็นต์นะครับ แล้วก็คงจะมีการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการใช้จ่ายของภาครัฐให้มีความรวดเร็วมากขึ้น ใช้เงินให้เก่งมากขึ้นกว่าปัจจุบันนะครับ คิดว่าการขาดดุลปีนี้จะเกินกว่า 5 เปอร์เซ็นต์นะครับ แล้วหากจะต้องไปกู้ยืมเงินจากต่างประเทศมาอุดปิดหีบของเราให้มากขึ้นไปอีกนะครับ การผลิตก็เริ่มดีขึ้นแล้ว แต่เนื่องจากว่ากำลังการใช้การผลิตปัจจุบันนี้อยู่ที่ประมาณ 54 เปอร์เซ็นต์นะครับ เพราะฉะนั้น ถึงแม้ว่าการผลิตจะดีขึ้นในอนาคตก็ตามแต่เราก็ยังไม่จำเป็นที่จะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นมากนัก เพราะกว่ากว่าที่จะใช้กำลังการผลิตถึง 80-90 เปอร์เซ็นต์ คงต้องใช้เวลาไปถึงปีหน้าโน้นนะครับ เพราะฉะนั้นปัจจัยที่จะไม่ได้เป็นตัวช่วยจุดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในปีนี้เท่าไร ก็คือ ทางด้านการลงทุนนั่นเองครับ

อย่างที่ผมเรียนแล้ว ถ้าเรามีการผลิตดีขึ้น การบริโภคที่ดีขึ้น สิ่งที่มาต้องเป็นลูกตาม FOLLOW-THROUGH ก็คือกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจต่างๆ ที่จะเอื้ออำนวยให้มีการ RESTRUCTURE สินเชื่อต่างๆ นะครับ เป็นพวก DEBT RESOLUTION LAWS ผ่านออกมาก็จะทำให้ NPLs ของเราโดยเฉพาะที่เป็น STRATEGIC นี้ลดลง เพราะฉะนั้นอย่าลืมนะครับ ถ้าเศรษฐกิจเริ่มกระเตื้องตัวดีขึ้น ดอกเบี้ยเริ่มลงมาแล้ว มีนักธุรกิจจำนวนไม่ใช่น้อยนะครับ จากที่ประสบการณ์ที่ผมได้สัมผัสมานะครับ นักธุรกิจเหล่านี้สามารถเปลี่ยน NPLs มาเป็น PLs ได้ ดอกเบี้ยลง CASHFLOW ดีขึ้น มี ORDER เริ่มเข้ามามากขึ้น พวกนี้เริ่มเห็นแสงแล้วนะครับ

ที่จะไปได้ นะครับ ที่จะปรับตัวขึ้นมาเป็น PLs ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว NPLs ของเราแน่นอนที่สุด ในปัจจุบันนี้สูงเหลือเกินนะครับ เข้าใกล้ 50 เปอร์เซ็นต์ แล้วผมคิดว่าไม่มี MIRACLE อะไรที่จะ ลด NPLs ของเราได้เหลือต่ำกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ให้เป็น SINGLE DIGIT แต่เมื่อไรที่ TREND แนวโน้มของ NPLs ไม่เพิ่มขึ้นและเริ่มลดลงอันนี้สำคัญกว่านะครับ INVESTORS ใน ต่างประเทศเขาก็เห็นประสบการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นในหลายประเทศนะครับ เมื่อไรที่เห็นว่า NPLs เริ่มใส่เกียร์ถอยหลัง ATTITUDE กับเศรษฐกิจ อะไรทุกอย่างจะเปลี่ยนไปเลยนะครับ จะ เปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือเลยนะครับ การที่ BANKS จะเพิ่มทุนไม่จำเป็นต้องลด NPLs ให้เหลือ 5-6 เปอร์เซ็นต์ก่อน จึงจะสามารถเพิ่มทุนได้ แต่ถ้านักลงทุนเห็นว่า NPLs ของ BANKS ได้ลดลงแล้ว แม้ว่ายังอยู่ในระดับสูง เขาก็ยังสนใจที่จะลงทุนในหุ้น BANK เพราะ แนวโน้มบอกว่าปัญหา NPLs จะเริ่มดีขึ้นตามลำดับ เมื่อ BANKS สามารถที่จะเพิ่มทุนได้บ้าง มีโอกาสที่จะหายใจได้สะดวกขึ้นซึ่งอาจจะเป็นประมาณในช่วงไตรมาส 4 ปีนี้ก็ดีก็ที่จะทำให้เขา สามารถขยายสินเชื่อมากขึ้นได้ จากที่เงินมันผิดเหลือเกิน เมื่อสินเชื่อเข้าไปในระบบมากขึ้นมันก็จะ FEED ON ITSELF ทำให้เราสามารถออกไปจากวัฏจักรแห่งความชั่วร้ายอันนี้ได้ เมื่อสินเชื่อ เริ่มเข้าสู่สภาพปรกติ ก็จะทำให้ การบริโภค การผลิต หรือแม้แต่ในการลงทุนเพิ่มขึ้นได้ในที่สุด แต่ที่ต้องยอมรับว่าวิกฤติการณ์ที่เราเจออยู่ในครั้งนี้มันหนักจริงๆ นะครับ อย่างไม่มีใครคาด มาก่อน เพราะฉะนั้นก็คงจะต้องใช้เวลาและก็ต้องใช้ความพยายามจริงๆ ผมไม่คิดว่าจะมี MIRACLE อะไร ไม่มี MEASURE อะไรที่ออกมาดูมเดียวแล้วบอกว่าจะแก้ไขปัญหาพวกนี้ ครับ ตอนนั้นก็มียหลายท่านนะครับ รวมนักการเมืองของเราก็บอกว่าให้รัฐบาลออกธนบัตรมาแลก กับ NPLs ของ BANKS หรือแม้แต่ MR. รัสสิก JEFFREY SACH จาก HARVARD ก็บอกว่า ให้รัฐบาลออก BOND ออกมาแลกกับ NPLs ของ BANKS ชื่อ NPLs ของ BANKS มาจาก ระบบ ราคาถูกๆ DISCOUNT ไปนะครับ เพื่อจะลดปัญหา NPLs ผมขอเรียนว่าถึงแม้จะทำ อย่างนั้นแล้วมันก็เป็นโยก NPLs จาก BOOK หนึ่งไปอีก BOOK หนึ่งนั่นเอง มันไม่ได้ แก้ปัญหาที่จริงจัง แต่สิ่งที่แก้ได้จริงก็คือต้อง RESTRUCTURE กันจริงๆ มีการเจอกันครั้งทาง ระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ซึ่งจะเจอกันได้จะต้องมี FRAMEWORK ทางด้านกฎหมายที่เหมาะสม และ NPLs จะลดลงได้ก็ต่อเมื่อ MOMENTUM ซึ่งเริ่มเป็น POSITIVE แล้ว SUSTAIN ต่อ ไปในอนาคต แต่จะมโยก NPLs จากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งจะไม่มีผล แต่ว่าถ้าเราบอกว่าการโยก NPLs จาก BANKS ต่างๆ ทั้งหมดไปอยู่รวมกระจุกที่หนึ่ง ถ้าไปอยู่รวมกระจุกอีกที่หนึ่งแล้วทำ

ให้การ RESTRUCTURE ต่างๆ เร็วขึ้นก็น่าจะทำ ถ้าไม่เร็วขึ้นแล้วก็อย่าไปทำเลยนะครับ เพราะเป็นการโยกตัวเลขทางบัญชีจากกระเป๋าหนึ่งไปอีกกระเป๋าหนึ่ง เท่านั้นเองนะครับ

ส่วนเรื่อง VAT ถ้าลดภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วผมคิดว่าจะมี IMPACT ค่อนข้างเยอะกับงบประมาณรัฐบาล เพราะ VAT เห็นชัด ถ้าลดอัตรา VAT จาก 10 เปอร์เซ็นต์ เหลือ 7 เปอร์เซ็นต์ หรือ 5 เปอร์เซ็นต์ จะขาดรายได้ไปทันทีเลยนะครับ ถ้าการลด VAT ออกมา ผมอยากจะเห็นออกมาในรูปแบบการชั่วคราวมากกว่าไม่ยากให้ลด VAT อย่างถาวร ซึ่งเราบอกว่าเราจะลดภาษีอย่างชั่วคราวผมคิดว่าค่อนข้างมีผลทางด้านจิตวิทยาที่จะกระตุ้นให้มีการบริโภคค่อนข้างมากทีเดียว ถ้าบอกว่า VAT จะลดชั่วคราวแค่ 1 ปี 2 ปี คนที่จะบริโภคอาจจะไม่ INCENTIVE ที่จะซื้อของเดี๋ยวนี้เพราะว่าถ้าเขารอไปอีกปี ในปี 2544-2545 เกิดภาษีกลับขึ้นมาระดับเก่าเขาต้องซื้อของแพงขึ้นนะครับ อันนี้จะทำให้ราคาสินค้าลดต่ำลงเดี๋ยวนี้ ซึ่งผมคิดว่ากฎหมายด้านเศรษฐกิจศาสตร์ ผมคิดว่ามันยัง WORK อยู่ ราคาสินค้าต่ำลงคนก็จะซื้อมากขึ้นนะครับ และโดยเฉพาะราคาสินค้าต่ำลงภาษีที่ลดลงเป็นการชั่วคราว ก็จะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้บริโภคเดี๋ยวนี้มากขึ้นอีก และก็มียุทธศาสตร์บอกลด VAT ราคาสินค้าอาจจะไม่ลดลงเพราะว่าร้านค้าอาจจะไป MARK UP ขึ้นไปอีกผมขอเรียนว่าค่อนข้างลำบากถ้า MARKET ยัง FUNCTION อย่างผมเองต้องรองราคาสินค้าก็ไม่ค่อยจะเก่งนะครับ เป็นผู้ขายไปซื้อของที่ไหนก็ไม่เคยต่อได้ เดี่ยวนี้ไปซื้อของที่ไหนผมต่อได้ตลอด เพราะว่า MARKET ไม่มี DEMAND ตลาดเป็นของผู้ซื้อต่อรองราคาได้ครับ เพราะฉะนั้น ถ้าบอกว่าลด VAT ลงแล้วผู้ขายจะเอาเปรียบผู้ซื้อโดยการไม่ลดราคา ผมคิดว่าเป็นไปได้ค่อนข้างยากภายใต้กติกาตลาดที่มีการแข่งขันกัน ภายใต้กติกาที่ตลาดตอนนี้ เป็นของผู้ซื้อ ซึ่งถ้าทำให้ของราคาถูกแล้ว ผมคิดว่า ประกอบกับดอกเบี้ยก็ลงแล้ว ผมคิดว่าเป็นแรงกระตุ้นให้เราให้มีการบริโภคมีการผลิตมากขึ้นและในที่สุดก็จะ FEEDBACK ON ITSELF ทำให้การบริโภคและการผลิตเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และการลงทุนก็จะเพิ่มขึ้นในที่สุดครับ

ส่วนทางด้านส่งออกครับ ผมเห็นด้วยกับที่อาจารย์เงษฐาพูดทุกอย่างครับ ตลาดส่งออกของไทยที่ถูก HIT มากที่สุดก็อยู่ในเอเชียนี้เอง แต่อย่าลืมว่า เศรษฐกิจในหลายๆ ประเทศที่เป็นลูกค้าสำคัญของไทย กำลังอยู่ในระยะฟื้นและขยายตัว โดยมีเกาหลีใต้และไต้หวันนำหน้า การฟื้นตัวของเศรษฐกิจในหลายประเทศในภูมิภาคนี้พร้อมๆ กัน จะช่วยเสริมซึ่งกันและกันเป็น

BOOMERANG EFFECT ช่องกตอนนี้นำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ได้หันก็เช่นกัน ซึ่งเศรษฐกิจปีที่แล้วเขาก็แยถึงแม้จะถูกกระทบน้อยแต่ก็ถูกกระทบพอสมควรนะครับ ได้หันก็น่าจะ IMPORT เพิ่มขึ้นมากในตอนนี้ เกาหลีได้นำเข้ามากขึ้น ไทยเองก็ IMPORT มากขึ้น และประเทศรุ่น 2 ที่จะตามมา มาเลเซียก็ดี ฟิลิปปินส์ก็ดี ก็จะเริ่มซื้อของมากขึ้น โดยเฉพาะญี่ปุ่นถ้าเขาฟื้นตัวได้ในช่วงปลายปีนี่ก็จะเป็นแรงช่วยเสริมกำลังโดยการนำเข้าสินค้าและบริการจากต่างประเทศในภูมิภาคนี้มากขึ้น ซึ่งถ้าทุกประเทศในภูมิภาคนี้ SYNCRONIZE การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจโดยใช้นโยบายทางการเงินให้ดอกเบียถูกๆ ให้เงินมัน FLOW ง่ายๆ ใช้นโยบายทางการคลัง รัฐบาลปั๊มเงินเข้าไป ทุกประเทศช่วยกันทำมันจะเกิดพลัง เป็น SYNERGY ซึ่งกันและกัน อันนี้ผมคิดว่าก็จะทำให้ EXPORT ของเราซึ่งเป็นปัจจัยซึ่งเราตอนนี้ไม่ได้คาดหวังมากนัก เหมือนกับไม่สลักสำคัญ ก็จะกลับกลายเป็นปัจจัยที่ PUSH เศรษฐกิจของเราให้เป็นบวกอีกตัวหนึ่งในช่วงปลายปีนี้และช่วงปีหน้า

ดร.อรัญ :

ที่อาจารย์ทั้งสองท่านพูดนี้ ผมได้ข้อมูลใหม่ๆ เพิ่มขึ้นเยอะเลย ฟังแล้วมีความสุขสบายใจขึ้นมาก

ดร.ธีระ :

ขอต่ออีกนิดเดียวครับ NPLs สูงก็จริง 50 เปอร์เซ็นต์ ตายหมดแน่นอนใครก็อยู่ไม่ได้แน่นอน หากถ้า NPLs จะอยู่ในระดับนี้ แต่ที่สำคัญก็คือ หากถ้า NPLs จะได้เริ่มลดลงจากระดับนี้ และลดลงเรื่อย แม้ว่า จะลดลงอย่างช้าๆ ในระยะแรกก็ตาม แต่เมื่อเศรษฐกิจ GAIN MOMENTUM มากขึ้น NPLs ในอนาคตก็จะสามารถลดลงได้อย่างรวดเร็วยิ่งๆ ขึ้น ซึ่งแนวโน้มแบบนี้ก็เป็นเรื่องปกติและได้เกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศ เมื่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเริ่มติดลบมบน ปัญหาต่างๆ ก็จะสามารถคลี่คลายได้อย่างรวดเร็ว

คุณสถิตย์

ผมขออนุญาตดำเนินการตามที่ท่านประธานได้ตั้งคำถามไว้ ผมติดใจคำถามที่ 4 ที่ว่าจะฟื้นฟูอย่างยั่งยืนและยุติธรรมอย่างไร ผมเห็นว่าในสังคมปัจจุบันเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ แต่ผมขอไปคำถามแรกก่อนครับ

คำถามที่ท่านถามว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้อย่างไร ผมเห็นว่าประการแรกคงต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันการเงิน ในส่วนของภาคการเงินนั้นปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ระบบสถาบันการเงิน การสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบสถาบันการเงิน มีแนวทางการดำเนินการที่ควรจะต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรกก็คือ ปัญหาเรื่อง NPLs จะต้องลดลงไป ซึ่งในเรื่อง NPLs นี้ถ้าดูตัวเลขจนถึงวันสุดท้ายแล้ว ตอนนั้นก็เริ่มที่จะส่งสัญญาณที่ดีคือ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงแล้ว ในส่วนของการสร้างความเข้มแข็งของระบบสถาบันการเงินอีกอันหนึ่งก็คือว่า ทำอย่างไรสถาบันการเงินจะมีเงินทุนที่เพียงพอ ในส่วนนี้มาตรการ 14 สิงหาคม พยายามที่จะเข้ามาแก้ไขในเรื่องนี้ ซึ่งมาตรการ 14 สิงหาคมนี้ก็มียุทธศาสตร์ 2 ด้าน ด้านแรกก็คือ รัฐจะเข้าไปช่วยในการเพิ่มทุน แต่อีกด้านหนึ่งซึ่งแฝงอยู่ก็คือว่า มาตรการที่ออกมาว่ารัฐจะเข้าไปช่วยเพิ่มทุนนี้ หมายถึงว่า ให้สถาบันการเงินนั้นช่วยตัวเองก่อนด้วย เป็นผลทางจิตวิทยาที่จะเร่งให้สถาบันการเงินช่วยตัวเองก่อน ถ้ายังช่วยไม่ได้ รัฐก็ยังเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะดำเนินการได้ ซึ่งจนถึงขณะนี้ก็มี ปรากฏการณ์เกิดขึ้นแล้วทั้ง 2 ทางคือ ทั้งที่ช่วยเหลือตัวเองและทั้งที่รัฐจะต้องเข้าไปช่วยเหลือ

ประการที่ 2 ที่ผมเห็นว่าจะช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้ ก็คือ การกระตุ้นอุปสงค์ในประเทศ ซึ่งการกระตุ้นอุปสงค์ในประเทศนี้ก็จะเป็นไปใน 2 แนวทางที่ทั้งสองท่านได้เรียนไปแล้วเมื่อสักครู่ ทางแรกก็คือต้องใช้มาตรการทางด้านภาษี การใช้มาตรการในทางด้านภาษีในกรณีนี้ก็หมายถึงว่าต้องลดภาษี ประเด็นก็คือ จะต้องพิจารณาถึงผลได้ผลเสียว่าลดภาษีแล้วมันกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศจริงหรือไม่ อันที่สองก็คือว่า การลดภาษีถ้าหากว่าเสนอให้มีการลดชั่วคราวที่มีผลในทางจิตวิทยาระยะสั้นนี้ พอลดแล้วจะขึ้นกลับไปใหม่นั้น กลไกในทางการเมืองและกระแสของสังคมนี้จะขึ้นกลับไปได้เหมือนเดิมได้หรือไม่ คงจะต้องมองหลาย ๆ ประเด็นประกอบกันในเรื่องนี้ ซึ่งผมก็ไม่มีคำตอบอะไรที่แน่ชัดในเรื่องนี้ เพียงแต่อยากจะเรียนว่า คงจะต้องนำหลาย ๆ ส่วนเข้ามาประกอบกัน ในเรื่องของมาตรการทางด้านภาษีที่จะไปช่วยกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ ส่วนอีกวิธีการหนึ่งก็คือ การใช้จ่ายของภาครัฐโดยการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ซึ่งการกระตุ้นรายจ่ายของภาครัฐนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศให้เกิดขึ้น ในขณะนี้ นอกเหนือจากงบประมาณธรรมดาทั่วไป เงินกู้ยืมที่กู้ยืมมาเพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและก็บรรเทาผลกระทบทางสังคมแล้ว ก็ยังมีเงินกู้ยืมที่เรียกว่า

MIYAZAWA PLAN ซึ่งส่วนหนึ่งของ MIYAZAWA PLAN ที่นำมารวมกับส่วนหนึ่งของเงินปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและบรรเทาภาระทางสังคม ก็จะเป็นโครงการเร่งด่วนในการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐซึ่งรวมกันเป็นจำนวน 53,000 ล้านบาท (ห้าหมื่นสามพันล้านบาท) ซึ่งวิธีการของการใช้เงิน 53,000 ล้านบาทนี้ก็เหมือนกับที่บางท่านได้เรียนเมื่อสักครู ก็คือว่าจะเป็นการใช้อย่างรวดเร็วและเป็นการใช้โดยไม่มีความผูกพันไปถึงปีถัดไป เป็นโครงการที่จบสิ้นในปีนั้น และเป็นการใช้จ่ายโดยมีการติดตามผลและมีการประเมินผลรายงานผลกันทุก 2 อาทิตย์ เป็นการใช้โดยมีความโปร่งใส ถึงอย่างไรก็ตาม การใช้เงินของรัฐบาลโปร่งใสก็จะต้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เชื่อว่าเงินจำนวน 53,000 ล้านบาทอันนี้ก็จะเป็นการใช้จ่ายที่รวดเร็วและก็สามารถที่จะไปกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศได้ในระดับที่ดีพอสมควร ซึ่งส่วนหนึ่งของการใช้เงินอย่างรวดเร็วนี้ก็จะเป็นส่วนที่จะไปช่วยบรรเทาภาระทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนว่างงานหรือผู้ที่ยากไร้ทั้งหลายก็จะเข้าสู่มือของบุคคลเหล่านั้นได้โดยตรง ซึ่งวิธีการในการที่จะกระตุ้นรายจ่ายภาครัฐในลักษณะที่ใช้จ่ายไปโดยรวดเร็วอย่างนี้ ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจนี้เป็นไปได้

ในคำถามที่ 2 ที่ท่านประธานได้ตั้งไว้ก็คือว่า อุปสรรคในการฟื้นฟูเศรษฐกิจนี้มีอะไรบ้าง ผมอยากจะเรียนเป็น 2 แนวทางสั้นๆ ก็คือ อุปสรรคภายนอกประเทศ ความไม่แน่นอนและความไม่เชื่อมั่นต่อภาวะภายนอกประเทศที่ยังมีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ของเกาหลี อินโดนีเซีย หรือแม้กระทั่งความไม่แน่ใจในปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ของจีน ภาวะเศรษฐกิจซบเซาของญี่ปุ่นเป็นสัญญาณที่ยังเป็นอุปสรรคต่อความเชื่อมั่นที่คิดกันว่าอาจจะมีผลกระทบต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่วนอุปสรรคภายในประเทศนั้นก็น่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในการที่จะปรับปรุงโครงสร้างบางอย่างทางเศรษฐกิจผ่านทางกฎหมาย 11 ฉบับ ซึ่งกฎหมาย 11 ฉบับนี้ ถ้าหากว่าไม่มีอุปสรรคมาขวางกั้นก็คงที่จะมีส่วนช่วยในการที่จะทำให้การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจนี้เป็นไปได้ในทิศทางที่คาดหวังกันไว้ แต่ถ้าหากว่ากฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจดังกล่าวนี้มีอุปสรรคที่จะต้องเลื่อนไป (หรือถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญไปมากในกระบวนการของการออกกฎหมาย) นอกจากจะมีผลโดยตัวของมันเองในการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจบางส่วนแล้ว ก็ยังมีผลในทางจิตวิทยาต่อความเชื่อมั่นต่อการดำเนินการของภาครัฐในการที่จะแก้ไขฟื้นฟูเศรษฐกิจอีกด้วย

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961130955

ส่วนในคำถามที่ 3 ของท่านประธานที่ถามว่า มีสัญญาณอะไรที่เกิดขึ้นแล้วบ้างที่ส่อไปในทางที่มีการฟื้นฟู ผมอยากจะเรียนว่าในเมืองต้น สัญญาณที่แสดงให้เห็นถึงความมีเสถียรภาพหรือความมั่นคงแล้วนั้น มันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะนำไปสู่สัญญาณอื่นๆ เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะอัตราแลกเปลี่ยนที่เริ่มคงที่แล้ว เงินทุนสำรองระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ดุลบัญชีเดินสะพัดที่เกินดุล เงินเฟ้อที่ต่ำ ดอกเบี้ยที่ต่ำ เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การฟื้นตัว แล้วก็ดัชนีต่างๆ ที่ท่านผู้อภิปรายทั้งสองท่านได้พูดไว้เป็นสัญญาณที่ดีให้เห็นว่าเริ่มที่จะพอไปได้แล้ว แต่ส่วนสำคัญที่ผมอยากจะเน้นเสริมก็คือว่า ปัญหาในเรื่องทางเศรษฐกิจนั้นเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณารวมๆ กับหลักวิชาทางด้านอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของ การฟื้นฟูทางเศรษฐกิจนั้นมีประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควบคู่กับปัญหาทางจิตวิทยาของคนทั่วไปด้วย เพราะฉะนั้น การที่ทุกอย่างอยู่ในสภาพนิ่งหรือมีเสถียรภาพและก็มีดัชนีบางตัวที่ชี้ว่าจะไปได้ คงจะต้องมีมาตรการบางอย่างที่ออกมาในแนวทางที่จะกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างที่กล่าวมาแล้ว แต่ต้องมีวิธีการที่จะทำให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะเป็นเรื่องจริงจังแล้วนะ การใช้จ่ายของภาครัฐจะมีการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นจำนวนมากมหากาลขณะนั้นะ ถ้าจะมีมาตรการทางภาษีมา ก็จะต้องเป็นมาตรการที่มีลักษณะที่ให้มองเห็นได้ชัด ให้ได้รับรู้กันโดยทั่วไป ถึงขนาดที่จะมีการไปกระตุ้นทางจิตวิทยาได้ว่าต่อไปนี้นั้นคงจะฟื้นกันแล้วนะ หลายคนก็คงจะต้องเริ่มเดินไปในแนวทางนั้นด้วย ในตลาดหุ้นก็คงจะมีผลในทางจิตวิทยาว่า ถ้าไม่รีบซื้อ ก็อาจจะตรึงไฟนะ การจับจ่ายใช้สอยซื้อสิ่งทรมหทรัพย์ต่างๆ ก็อาจจะมีการซื้อขึ้นมา ว่าถ้าไม่ซื้อวันนี้เดี๋ยวขึ้นไปอีกนะ หนา จิตวิทยาก็จะเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยในการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจด้วยนะครับ

ในคำถามข้อที่ 4 เกี่ยวกับว่า ฟื้นตัวอย่างไรให้มีความยั่งยืนและยุติธรรมนั้น ในเบื้องต้น ผมเห็นว่าการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ เป็นการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากวิกฤติ คอรัที่ จะได้ใช้วิกฤติอันนี้เป็นโอกาสอันดีในการที่จะปรับปรุงโครงสร้างต่างๆทางเศรษฐกิจและสังคม ให้เป็นโครงสร้างที่มีมาตรฐานและสามารถที่จะรองรับกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างแข็งแกร่ง เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินก็ควรที่จะมีระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับได้กันในระดับสากลและก็มี ความแข็งแกร่งพอที่จะต้านทานกับปรากฏการณ์ที่ไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพราะฉะนั้น เมื่อมีการปรับในครั้งนี้แล้วก็ควรที่จะปรับให้มีมาตรฐานแล้วก็สามารถที่จะอยู่ได้อย่างยั่งยืนด้วย แต่ในหลักของวิธิตัดเรื่องการพัฒนานั้น ผมอยากจะ

เสริมเป็นประการสุดท้ายในส่วนนี้ด้วยว่า เดิมนั้นวิธิตัดในการพัฒนาของเรา เราก็คิดในแง่ของการสร้างความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ คือมองว่าถ้าตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ก็เป็นสิ่งที่พอใจแล้ว ต่อมาก็มองว่าเศรษฐกิจเจริญอย่างเดียวแต่ว่าเจริญให้คนมีจำนวนน้อยบริโภครักษาการข้างมากไป แล้วก็ปล่อยให้คนข้างมากยากจนอยู่ได้บริโภครักษาการของประเทศเพียงจำกัดก็คงจะไม่ถูก แนวคิดก็เปลี่ยนจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้บรรจุเนื้อหาของความเป็นธรรมเข้าไปด้วย เช่น มองในเรื่องของการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม เป็นต้น แต่แนวคิดในทางพัฒนาต่อไปนั้นได้พัฒนาออกไปอีกว่า สิ่งเหล่านั้นคงจะไม่เพียงพอถ้าหากว่าการพัฒนานั้นเกิดขึ้นจากการที่ใช้รักษาการต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา เช่น ประเทศก็อาจจะพัฒนาไปมาก แต่รักษาการและสิ่งแวดล้อมก็สูญเสียไปมากและก็เป็นสิ่งที่เอากลับคืนมาไม่ได้ ก็เลยไปถึงแนวความคิดทางการพัฒนาที่บอกว่าต้องเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน นั่นก็คือ จะต้องเป็นการพัฒนาที่การใช้รักษาการจะต้องได้ประโยชน์สูงสุด ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ไปทำให้โอกาสในการใช้รักษาการของคนรุ่นหลังต้องเสียไปด้วย ก็จะต้องรักษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่คนรุ่นหลังก็ไม่เสียโอกาสในการที่จะใช้รักษาการเหล่านั้น อันนั้นเป็นแนวคิดเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ไปไกลไปกว่านั้น นอกจากจะให้ใช้สิ่งแวดล้อมยั่งยืนแล้วก็มองไปถึงว่ารักษาการอื่นๆ ที่อยู่หลังคมจะต้องมีความยั่งยืนพร้อมที่จะให้อนุชนทุกรุ่นได้มีโอกาสใช้ได้ และในขณะที่เดียวกันก็มองไปถึงว่าแท้ที่จริงแล้ว ท้ายสุดของการพัฒนา เป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาก็คือ การพัฒนาคน เพราะฉะนั้น ผมเห็นด้วยกับบางท่านที่ได้พูดเมื่อสักครูเรื่องการพัฒนาคน เรื่องการพัฒนาศึกษา ในที่สุดแล้วเราจะต้องให้สิ่งเหล่านี้กับคน และจะต้องมองเป้าหมายของการพัฒนาต่างๆ ในทุกส่วนของสังคมมุ่งไปสู่การที่จะทำให้คนในสังคมนั้นดีขึ้น คนในสังคมนั้นได้รับการศึกษาที่ดี มีพื้นฐานทางสุขภาพที่ดี มีชีวิตที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่อยู่ได้อย่างที่มนุษย์ควรมี คงจะไม่มีประโยชน์อะไรที่รายได้ประชาชาติสูงมากๆ แต่ว่าตื่นขึ้นมาก็เต็มไปด้วยความทุกข์เต็มไปหมดทั้งสังคม เพราะฉะนั้นในบทสรุปนั้นผมก็อยากจะเรียนว่าการที่จะฟื้นฟูให้ยั่งยืนนั้น ก็จะต้องสร้างสถาบันต่างๆ ที่เรากำลังฟื้นฟูอยู่นี้ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ยั่งยืนได้ และก็เป้าหมายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้นก็ควรจะสอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาโดยรวมก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนครับ

ดร.อรัญ :

คุณสถิติก็ได้กล่าวมาในตอนหนึ่งว่า ในแนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจระยะหนึ่ง ได้บรรจุเนื้อหาของความเป็นธรรมเข้าไปด้วย เช่น มองในเรื่องการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม พูดถึงเรื่องนี้ทำให้ผมนึกถึงอดีต ในตำราเศรษฐศาสตร์สมัยที่ผมเริ่มเรียนเศรษฐศาสตร์ก็เมื่อปี พ.ศ. 2495 ได้มีการกล่าวถึงเรื่องความเป็นธรรมค่อนข้างมาก ตำราเศรษฐศาสตร์สมัยนั้นจะแบ่งออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคการผลิต ภาคการแลกเปลี่ยน ภาคการบริโภค และภาคการแบ่งกระจายรายได้ แต่ตำราเศรษฐศาสตร์สมัยต่อๆ มา รู้สึกว่าได้ละเลยเรื่องความเป็นธรรมไปพอสมควร ผมยังเชื่อว่า การสร้างความเจริญที่มั่นคงยั่งยืนในอนาคต เรื่องความเป็นธรรมคงต้องเป็นเป้าหมายสำคัญพอๆ กับอัตราการเจริญเติบโต รัฐบาลคงต้องเน้นการให้ความสำคัญในด้านโอกาสของการทำงานหาเลี้ยงชีพ ความเป็นธรรมในด้านการรับประโยชน์จากรายจ่ายของรัฐบาล และความเป็นธรรมในด้านการกระจายภาระภาษี

ผมขอเชิญ ดร.วิศาล ต่อครับ

ดร.วิศาล :

ตั้งแต่ผมได้รับโจทย์แล้วก็พยายามคิดเรื่องตอบคำถามประเด็นแรกว่ามี SIGN บ้างหรือยังเท่าที่ผมได้รับข้อมูลมาบ้าง เช่นเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้เชิญนักวิชาการไปพูดคุยด้วย ซึ่งท่านก็ได้แจกข้อมูลบางอย่างซึ่งที่มงานท่านได้ประมวลออกมาว่ามี INDICATOR หลายตัวที่ได้แสดงให้เห็นแนวโน้มที่ดีขึ้น ในขณะที่ INDICATOR อีกหลายตัวแสดงเสถียรภาพ แสดงสภาพที่นิ่งแล้ว แต่ยังมี INDICATOR อีกหลายตัวเหมือนกันที่แสดงแนวโน้มว่าจะตกลงไปอีก

ประเด็นที่เวลานี้ยังไม่ชัดเจนก็คือว่า INDICATOR ตัวไหนมีความแม่นยำในการชี้ภาวะเศรษฐกิจ แต่การที่มี INDICATOR หลายตัวที่แสดงสภาพนิ่ง และ/หรือ สภาพกึกขึ้นแล้ว ผมคิดว่านั่นเป็นสัญญาณที่ดีพอสมควร INDICATOR ที่แสดงสภาพดีขึ้น เช่น แสดงการบริโภคบางอย่าง การซื้อ CONSUMER DURABLE โดยเฉพาะรถยนต์ ผมเข้าใจว่ามันเป็นปฏิกริยาตอบสนองกับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลง ก็ไปช่วยกระตุ้น DEMAND ในส่วนนั้น แต่ตัวหนึ่งที่ยัง

ไม่ได้ประมวลมา ในเศรษฐกิจต่างประเทศจะเห็นได้ชัดมากเลย คือ เมื่อไหร่ที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ จะมี DEMAND FOR HOUSING, DEMAND FOR CONSTRUCTION ขึ้น และพวกนี้มัน เป็น FLOOR ของระบบเศรษฐกิจ พอพวกนี้เริ่มขยายตัวเมื่อไหร่เศรษฐกิจจะเริ่มขยายตัวตาม เพราะว่ามันไม่มี LINKAGE EFFECT กับ DEMAND อื่นๆ ตามมาอีกเยอะ เช่น วัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ เครื่องประดับตกแต่งบ้าน ตรงนี้เรายังไม่ได้เห็น เจ้าหน้าที่ยังไม่ได้เก็บ INDICATOR ตัวนี้มาแสดง อาจจะมีความรู้สึกว่าอสังหาริมทรัพย์เรายังมีสภาพเป็น EXCESS SUPPLY อยู่มากหรืออะไรก็ตาม ผมคิดว่าน่าจะดูให้ละเอียดตรงนี้ว่า สภาพ EXCESS SUPPLY ของอสังหาริมทรัพย์ของเรานั้น มันเป็นอสังหาริมทรัพย์ประเภทราคาแพงสำหรับผู้มี รายได้สูง แต่ว่าแท้ที่จริงผมมีความรู้สึกว่ายังมี DEMAND มากสำหรับบ้านขนาดเล็ก ขนาด กลาง สำหรับคนมีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง นี่เป็นจุดหนึ่งที่ผมคิดว่าจะสามารถกระตุ้นหรือ เปิดโอกาสให้มีการขยายตัวทางด้านนี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นจังหวะที่ตมมากที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ และการมีสินเชื่อประเภทนี้มันจะผูกพันกับคนที่มียาได้ค่อนข้างที่จะสม่ำเสมอ เพราะฉะนั้น การที่จะเป็นหนี้เสีย หนี้ประเภทนี้มีความเสี่ยงที่จะเป็นหนี้เสียน้อยกว่าอย่างอื่น เป็นหลักทรัพย์ ประจำของครอบครัวที่จะต้องอยู่ไปอีกนาน เพราะฉะนั้นไม่ค่อยมีใครอยากจะเบียดหนี้ประเภทนี้ ลักเท่าไร จึงน่าสนใจกระตุ้นเศรษฐกิจตรงจุดนี้

ทีนี้เรามาดูพิจารณาประเด็นทำอย่างไรจะให้เศรษฐกิจฟื้นตัว เราก็ได้ยินที่พูดกันมาเยอะ เรียกร้อง ให้กระตุ้นด้วยการใช้จ่ายของรัฐบาลฝั่งหนึ่ง เรียกร้องทางด้านลดภาษีอีกฝั่งหนึ่ง ที่จริงแล้วมัน ก็ต้องทั้ง 2 ฝั่งประกอบกันไป การที่จะงบประมาณขาดดุลมากน้อยแค่ไหนก็ตาม ก็ทำได้จากทั้ง 2 ฝั่ง จะมุ่งแต่เฉพาะฝั่งเดียวมันก็อาจจะมียกข้อจำกัดในอีกส่วนหนึ่ง มีคนเห็นว่าการลดภาษีมี MULTIPLIER EFFECT ต่ำ ผมไม่แน่ใจว่าคิดอย่างไร แต่ผมคิดว่าการลดภาษีมีข้อได้เปรียบ ทางด้านการใช้จ่ายของรัฐบาลอยู่ ส่วนหนึ่งก็คือการใช้จ่ายของรัฐบาลมันต้องเก็บภาษีมาก่อน แล้วค่อยมาใช้จ่าย มันมี TIME LAG พอสมควรสำหรับตรงนั้น กว่าจะจัดงบประมาณเสร็จ กว่าจะนำเบิกจ่าย แต่การที่เราลดภาษีเราปล่อยให้เม็ดเงิน สภาพคล่องมันอยู่ในมือผู้บริโภคทันที รายได้ที่ใช้จ่ายได้ของประชาชนที่มันเพิ่มขึ้น มันเป็นรายได้แท้จริงที่เกิดขึ้นในมือผู้บริโภค

อีกประเด็นหนึ่ง วันนั้นท่านรมว.กระทรวงการคลังถามว่า ทำไมทั้งที่เรา ก็พยายามทำหลายอย่างแล้ว ราคาดินค้ำก็ตกแล้ว ทำไม DEMAND มันไม่ขึ้น ถามว่าคนไทยตอบสนองกับราคาหรือว่ากับจิตวิทยากันแค่ไหน ผมก็มีความเข้าใจว่าคนไทยเราไม่ค่อยจะตอบสนองกับราคาเท่าไร แต่ตอบสนองกับรายได้มาก เพราะฉะนั้น พฤติกรรมการบริโภคของเราค่อนข้างที่จะถูกกำหนดด้วยรายได้มาก อธิบายได้ด้วย การเปลี่ยนแปลงของรายได้มากทีเดียว

ดร.อรุณ :

อาจารย์ครับ ขณะนี้ดอกเบี้ยเงินฝากลดไปมากผลกระทบต่อมากเลยสิครับ

ดร.วิศาล :

ครับ อันนี้เป็นประเด็นที่ผมห่วง ขอเสริมอีกนิดว่า ผมรู้สึกที่เราอยู่ในกลไกตลาดเสรีมานาน แต่ผู้บริโภคของเรา ไม่ค่อยจะตอบสนองกับราคาเท่าไร แล้วเราก็ไม่ส่งเสริม ไม่ใช่เวลาที่แล้วมาในการที่จะให้คนเรียนรู้ในเรื่องที่จะต้องตอบสนองกับราคา แล้วเมื่อไหร่ก็ตามที่รัฐบาลจะพยายามให้ราคาเป็นเครื่องชี้ นำ เราก็มีสื่อมวลชน มีฝ่ายค้านที่ออกมาโจมตีว่ารัฐบาลไม่มีปัญญาคุมราคาไม่ให้สินค้าขึ้นราคา จะให้รัฐบาลไปคุมราคาอยู่ตลอดเวลา เราเป็นสังคมที่ต้องการให้ราคามันนิ่งอยู่ตลอดเวลา เราจะเป็นสังคมระบบตลาดเสรีไปได้อย่างไร อันนี้เป็นปัญหาของเราเลยครับ ผมว่าบทบาทของรัฐบาลก็ดี นักวิชาการ ชำราชากรก็ดี ต้องเริ่ม MASS MEDIA ต้องเริ่มที่จะ EDUCATE คนให้รู้จักตอบสนองกับราคา ไม่งั้นกลไกตลาดมัน WORK ไม่ได้ แต่ว่าในส่วนที่มันไม่ตอบสนอง ตรงนี้ที่ไปคิดว่าเป็น PSYCHOLOGY นั้น ผมตีความว่า ที่แท้แล้วมันไม่ได้มาจากที่ไหนหรอกครับ มันมาจากสภาพความรู้สึกว่า เขาคาดคะเนว่าเป็น REAL INCOME เขาจะเป็นอย่างไรในปัจจุบัน ในอนาคตในสภาพอย่างนี้เขาคิดว่า REAL INCOME เขาจะต้องตกลงไป เขาจะต้องระงับการใช้จ่ายแน่นอน ไม่ว่าของจะถูกลงมาอย่างไรก็ต้องระงับการใช้จ่าย

เช่นเดียวกับคนญี่ปุ่นที่เกิดปัญหานี้ จะกระตุ้นยังไงก็ไม่ยอมใช้จ่าย เพราะว่าคนญี่ปุ่นมีความคาดหวังว่า รายได้แท้จริงจะลดลงไปอีกเรื่อยๆ เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเราสามารถสร้างความคาดหวังใหม่ได้ตรงนี้ จะสร้างภาพลอยๆ ก็ไม่ได้ เราต้องทำให้มันสมจริง การทำให้รู้สึกเป็นจริง

ได้ส่วนหนึ่ง ก็คือ การลดภาษี ทำให้คนมีรายได้หลังหักภาษีแล้วเพิ่มขึ้นทันที ประเด็นอยู่ตรงที่ เราจะลดภาษีตัวไหนที่มันจะผูกพันหรือมีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่าย ผมคิดว่าเราต้องเลือกไปดู ภาษีพวกนั้น เช่น การให้ยกเว้นหรือลดหย่อนสำหรับการใช้จ่ายเพื่อการซื้อบ้าน ต้องซื้อถึงจะได้ ลดภาษี อะไรอย่างนี้ มันจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด แล้วการลดภาษีนี้นั้นจะกระตุ้นความต้องการ ใช้จ่ายไปในตัว อันนี้เป็นตัวอย่างเราอาจจะไปนั่งดูว่า ลดภาษีตัวไหนที่มันจะมีผลต่อ พฤติกรรมการใช้ทันที อย่างนั้นจะได้ผล

ส่วนการลดภาษีมูลค่าเพิ่ม ผมคิดว่าอาจจะไม่ผลไม่มาก เพราะเท่ากับเป็นการลดราคา ซึ่งคนอาจจะยังไม่สนองตอบมากนัก ขึ้นอยู่กับเขาจะเห็นว่าเขามีรายได้แท้จริงมากขึ้นหรือเปล่า แต่ถ้าหากว่าบีบเวลาให้เขาลงไปมันก็จะทำให้คนฉวยโอกาสของจังหวะนี้ได้เหมือนกัน แต่ผมคิดว่าลด ภาษี VAT มีประเด็นที่น่าสนใจมากกว่านี้ มากกว่าว่าจะกระตุ้นการใช้จ่ายได้จริงหรือเปล่า ตอนที่ ประกาศใช้ VAT มาแทนภาษีธุรกิจ ภาษีการค้า ผมก็มีนักศึกษาทำ WORKSHOP กับผมก็ ตั้งใจหย่ว่าจะเก็บภาษี VAT อัตราเท่าไรดี ผมก็แนะนำให้เขาตั้งข้อสมมติจำกัดว่า ให้ได้ระดับ รายได้จากภาษี VAT ที่จะทดแทนกันพอดี แล้วก็คำนวณไปหาอัตราภาษี VAT โดยมีข้อสมมติ ต่างๆ เกี่ยวกับการลดภาษีซ้ำซ้อน การขยายฐานภาษีเนื่องจากเก็บภาษีได้ครบถ้วนมากขึ้น คน หลบเลี่ยงภาษีน้อยลง การยกเว้นธุรกิจขนาดย่อมอะไรพวกนี้ ก็มีปรากฏว่าได้ผลเป็นอัตราภาษี VAT ไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ ก็สามารถจะทดแทนรายได้จากภาษีที่ยกเลิกไป ในขณะที่รัฐบาลตั้งเป้า ตอนนั้นไว้ที่ 10 เปอร์เซ็นต์ ผมได้ทราบทีหลังรู้สึก ดร.วิระพงษ์ เอามาเล่าให้ฟังบอกว่าที่จริง อยู่ใน 7 เปอร์เซ็นต์ แต่ก็ตั้ง 10 เปอร์เซ็นต์ เพราะรู้ว่ามันต้องเป็นการต่อรองทางการเมืองที่จะ หากจุดประนีประนอมก็ออกมาที่ 7 เปอร์เซ็นต์ แต่ว่าก่อนที่จะประกาศใช้เราออกไปทำวิจัยที่ ต่างจังหวัด เราก็สอบถามจากนักธุรกิจรายย่อยรายใหญ่ในต่างจังหวัด ทุกคนพอเราบอกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีใครปฏิเสธเลย ทุกคนบอกว่า WILLING ที่จะรับภาษีนี้นี้ทดแทนภาษีเดิม ถามว่า 7 เปอร์เซ็นต์เป็นยังไง ซึ่งตอนนั้นยังไม่เคยออกมาเลยจากภาครัฐ เราก็ตั้งตัวเลขสุ่มๆ เอา ถามว่า 7 เปอร์เซ็นต์เป็นไง ทุกคนบอกว่ามันก็พอสู้ไหว แบ่งรับแบ่งสู้ แต่ถ้า 10 เปอร์เซ็นต์ เขาบอก สู้ไม่ไหว

อย่างไรก็ตาม ตรงนี้มันจะแสดงว่าจากข้อมูลตรงนั้น 5 เปอร์เซ็นต์เป็นระดับที่คนส่วนใหญ่พร้อม นักธุรกิจพร้อมที่จะจ่าย ก็แปลว่าฐานภาษีมันจะกว้าง มันมีคนซึ่งไม่ปฏิเสธ ไม่อยากจะหลบเลี่ยง ภาษี เพราะฉะนั้น ควบคุมจัดเก็บอะไรต่ออะไรต่างๆ มันมีผลมากขึ้นเยอะ REGISTRATION ที่จะเข้ามาเป็นฐานภาษีก็มาก เพราะฉะนั้น ส่วนนี้มันทำให้ระบบเป็นธรรมยิ่งขึ้น นี่ก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่มันเป็นส่วนของการปรับปรุงโครงสร้างภายในตัว ในแง่หนึ่ง การที่เป็นข้อวิตกของคนที่ไม่อยาก ให้อัดภาษีตัวนี้ เพราะเกรงว่า รายได้ของรัฐจะตกต่ำเกินไป และไม่สามารถจะหาทางอื่นมาชดเชย ได้ เมื่อเวลาจำเป็นข้อนี้ผมคิดว่าไม่น่าจะวิตกเกินไป

ในส่วนของการใช้จ่าย วันนั้นท่านร.ม.ว. คลังก็ได้อธิบายหลักเกณฑ์พิจารณาในการใช้จ่ายเพื่อ กระตุ้นเศรษฐกิจว่า

1. มีผลรวดเร็วทันที
2. ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนยากจน
3. เมื่อไปถึงกลุ่มเป้าหมายแล้วก็ไปกระตุ้นความต้องการต่อผลิตผลในประเทศ สูง มี PROPENSITY TO SPEND เยอะ ขณะเดียวกันมี IMPORT CONTENT ต่ำ

ทั้งหมดแล้วโดยสรุป เป้าหมายก็คือ ชนบทไทย องค์กรประกอบของ DEMAND ที่สำคัญของกลุ่ม ชนบทก็เข้าหลักเกณฑ์ข้างต้นเลย แล้วก็เมื่อมีเกณฑ์อย่างนี้ ก็นึกถึงว่า การใช้จ่ายใดบ้างที่มันจะ ได้ผล ก็ได้ OUTLINE มาอันหนึ่งช่วยทางด้านการศึกษาดึก อาหารกลางวัน เพิ่มค่าใช้จ่าย เพิ่มเงินอุดหนุนประเภทนี้เข้าไปช่วยสงเคราะห์คนชรา พวกนี้จะเป็นกลุ่มที่จะมีการใช้จ่ายรวดเร็ว เพิ่มความต้องการผลิตผลในประเทศสูง มีสัดส่วนการนำเข้าต่ำ

อีกส่วนหนึ่งก็คือ คล้ายๆ เงินผันในอดีต แต่น่าจะดีกว่าเงินผัน คือ ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำดั้งเดิม พื้นฟูแหล่งน้ำดั้งเดิมในชนบททั้งหลาย ซึ่งอันนี้ผมก็เคยได้เรียนกับท่านร.ม.ว. กระทรวงการคลังเมื่อครั้งโน้น เคยเรียนเสนอไว้บ้างแล้วไปที่ประชุมของเราที่นี้ด้วยครับ ท่านก็ คิดว่าจะทำอย่างนี้ ในแง่นี้ผมคิดว่าเราจะเริ่มใช้ตั้งแต่เมษายนได้ ส่วนการใช้ FINANCE จาก ภายนอก ในตอนแรกผมก็ไม่ค่อยจะชอบเท่าไรนักกับ IDEA ของการที่จะกู้ต่างประเทศ

มาใช้อีก เพราะว่าปัญหาของเราเวลานี้ เรามีสภาพคล่องอยู่แล้วแต่เราใช้ไม่เป็น เราใช้ไม่ออก การไปกู้เขามาอีกเป็นการเพิ่ม DEBT-BURDEN ที่เราต้องชำระคืน แต่ว่าเมื่อฟังคำอธิบายของท่านรวม ผมก็รู้สึกว่ามีได้ เพราะว่าเงินกู้จากข้างนอกเป็น OFFER ที่ดีมาก LONG-TERM, LOW INTEREST แล้วก็การใช้ส่วนนี้มันก็ไม่ CROWDING OUT ถ้าเพื่อใช้ในประเทศ ผลในการกระตุ้นมันจะมากขึ้นเพราะเหตุว่ามันไม่ได้มาดึงเอา DEMAND ภายในประเทศออกไปส่วนหนึ่งชัดเจน เพราะฉะนั้น ในแง่ที่ผมคิดว่าถ้าสามารถดำเนินการได้ตามแผนที่ท่าน OUTLINE นี้ก็เป็นสัญญาณหนึ่งว่า การเริ่มฟื้นตัวน่าจะเกิดได้เร็ว ภายใน QUARTER สุดท้ายภายในสิ้นปี ผมคิดว่าน่าจะเห็นสัญญาณของการฟื้นตัวที่ชัดเจนได้

ส่วนที่ผมวิตกกังวลอยู่บ้างคือดอกเบี้ยต่ำมันก็ติดอยู่หรือ แต่ว่ามันมีผล SIDE EFFECT กับคนกลุ่มหนึ่งเหมือนกันคนที่ RETIRE คนที่ LIVING ON INTEREST EARNING พวกนี้พอดอกเบี้ยต่ำมันก็ลด INCOME เข้าไปในตัวเลย แล้วคนพวกนี้เป็นกลุ่มที่ DISSAVING ตลอดเวลาแล้ว เวลานี้ เพราะฉะนั้นถ้าเราไปลด INCOME พวกนี้มันก็ไปจำกัด DISPOSABLE INCOME เขาเหมือนกัน เพราะฉะนั้น เราไปกระตุ้น DEMAND ส่วนหนึ่ง เราก็มาลด DEMAND ในอีกส่วนหนึ่งที่เรารู้ตัว ฉะนั้นการที่ดอกเบี้ยเงินฝากต่ำเกินไปผมคิดว่ามันมี SIDE EFFECT อยู่บ้าง เราคงจะต้องหาทางที่จะให้ SPACE ของดอกเบี้ยเงินฝากเงินกู้มันแคบลง เพื่อที่จะให้ดอกเบี้ยเงินฝากมันไม่ต่ำเกินไปแล้วไม่ไป ERODE กับ INCOME ของคนที่อาศัยแหล่งรายได้นี้เป็นหลัก

ส่วนช่องทางของการที่จะฟื้นทางด้าน INVESTMENT ผมคิดว่าทางหนึ่งที่เราไม่ค่อยเหลียวแลกันเลย คือ การขยายสินเชื่อในภูมิภาค ความต้องการสินเชื่อในภูมิภาคมีอยู่มากมาย แต่ว่ากลไกทางธนาคารพาณิชย์นี้ แน่นอมนไม่ค่อยจะสนใจ เพราะว่ารายย่อยรายย่อย COST ของการบริหารสินเชื่อประเภทนี้มันสูง ความเสี่ยงสูง เพราะฉะนั้น เป็นวิสัยธรรมดาที่เขาไม่ค่อยจะสนใจ ผมคิดว่ากลไกของรัฐมีอยู่ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งอันนี้เป็น GRASSROOT ACCESS กับท้องถิ่น แล้วก็ที่แล้วมา ธนาคารออมสินระดมแต่เงินฝากชนบทเข้ามา FINANCE ที่อื่นเป็นการดูดซับเอา CAPITAL FUNDING จากชนบทมา แล้วก็ทำให้คนเหล่านั้นพอเข้ามาในระบบ แล้วคนเหล่านั้นเข้าไม่ถึงอีกแล้ว เขาต้อง SUFFER

มาก เขาต้องไปหาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ต้องจ่ายดอกเบี้ยถึงร้อยละ 5 ต่อเดือน ร้อยละ 60 ต่อปี อะไรเยอะแยะไปหมด ถ้าหากกลไกของรัฐในการที่จะไปให้สินเชื่อพวกนี้ได้ นำที่จะกระตุ้นหรือเปิดโอกาสให้ชนบทได้เยอะเลย ซึ่งก็เป็นความหวังอยู่ว่า ถ้าหากว่าเราสามารถขยายภารกิจของธนาคารออมสินให้ไปทางด้านนี้ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งผมทราบว่าขณะนี้ก็ได้ดำเนินการอยู่แล้ว

อีกทางก็คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ซึ่งก็เก่งทางด้านให้สินเชื่อ ซึ่งที่จริงถ้าธนาคารออมสินจะไป COMBINE กับธนาคารเพื่อการเกษตรฯ จับมือกันบริหารหนี้ บริหารสินเชื่อ ระดมเงินฝากและเวียนกันอยู่ตรงนั้น ก็จะช่วยภูมิภาคได้เยอะเลย ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ บริหารหนี้เก่งมีการให้กู้โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ประกันกลุ่มก็มีหนี้เสียบ้างอะไรบ้าง แต่ผมคิดว่าเท่าที่ผมเคยทราบเปรียบเทียบกับประเทศอื่นสมัยที่ผมอยู่ ADB ก็ได้ทราบว่าอัตราหนี้เสีย อัตราหนี้สูญของเราต่ำกว่าประเทศอื่นเยอะ เป็นที่น่าเชื่อถือที่เราบริหารได้ดี

ข้อจำกัดก็คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ถูกจำกัดในการให้สินเชื่อเฉพาะกิจกรรมที่เป็นการเกษตร ซึ่งมันไปจำกัดโอกาสของคนชนบทเยอะเลย ทั้งๆ ที่มันมี LOCAL DEMAND ตอบสนองต่อความต้องการในท้องถิ่น เขาอาจจะเห็นโอกาส แต่ไม่มีช่องทางหา FINANCE ที่จะทำอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ต้องให้คนอื่นเข้าไปเป็นผู้ใช้ประโยชน์หรือโอกาสเหล่านั้นแทน ผมคิดว่าถ้าเราทำตรงนี้ ชนบทเราและกลุ่มเป้าหมายก็จะเข้าถึงแหล่งทุนได้ดีขึ้น ความเป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจก็จะดีขึ้นด้วย

ประเด็นที่น่าวิตกอีกอันคือ NPLs ซึ่งมี 2 นัยยะ ด้วยกัน นัยยะหนึ่งก็คือ ถ้าหากว่าเราคุมไม่อยู่แล้วปล่อยให้เป็นอย่างนี้ไป มันเป็นการสร้างแบบแผนที่เลวสำหรับระบบที่ว่า คนทำชั่วได้ดีแล้วก็ระบบเศรษฐกิจจะระบบการเงินจะอยู่ไม่ได้เลยถ้าเราปล่อยให้อันนี้ลุกลามต่อไป แต่อีกส่วนหนึ่งก็คือ การขยายตัวตรงนี้นั้นก็เพิ่ม COST ของสถาบันการเงินมาเรื่อยๆ เพราะฉะนั้นสถาบันการเงินในภาวะที่มี NPLs ขยายตัวอยู่อย่างนี้ มันก็ผจญปัญหา 2 อย่าง คือ ต้นทุนสูงก็ยิ่งเกิดปัญหามากขึ้นเรื่อยๆ ในตัวเอง ความสามารถที่จะ LEND ก็ยิ่งลดลงมันก็เป็นปัญหา มันต้องอาศัยมาตรการที่จะต้องหยุดยั้งตรงนี้ได้ ซึ่งกฎหมายที่จะออกมา ผมคิดว่ามีบทบาทที่

สำคัญ และถ้าหากมีการแก้ไขกฎหมายในสาระ นัยยะ ที่จะผ่อนปรนความรับผิดชอบของผู้ที่ควร จะรับผิดชอบ ผมว่า IMPLICATION มันร้ายแรงมากสำหรับระบบของเรา

ประเด็นที่ผมห่วงอีกอย่าง ก็คือ การรักษาค่าเงินบาท ข้อเสนอที่อยากจะเห็นเงินบาทหรือใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อจะกระตุ้นการส่งออกนะครับ ผมคิดว่านี่เป็นเครื่องมือที่มีความเสี่ยงสูงไม่ควรจะไปเล่นกับมันเท่าไร แต่ที่จริงมันก็เป็นการค้าเงินการที่แล้มาแล้วเท่าที่ผมจะคาดเดาเอง ก็ได้รักษาประโยชน์ตรงนี้ได้ดีพอสมควรแล้ว คือมีช่วงที่มีเงินไหลเข้ามาและก็การที่ธนาคารกลางเข้าไปซื้อดอลลาร์ไว้ มันก็ช่วยทำให้บาทไม่แข็งจนเกินไป ขณะเดียวกันก็ทำให้เรามี RESERVE ACCUMULATE ขึ้นมาได้เรื่อยๆ เราสามารถจะชำระหนี้เงินตราต่างประเทศไปได้ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าการค้าเงินการในส่วนนี้เท่าที่แล้มาแล้วผมก็ว่าพอเหมาะพอควร ผมหวังว่าจะไปเจตนาที่จะทำให้บาทมันอ่อน ผมคิดว่าได้ไม่เสีย เพราะว่าเราขายสินค้าออกได้มากก็จริง แต่เราก็ตัดทุน TERMS OF TRADE มันเท่ากับตัดราคาดีๆ นี่เอง เราไปตัดราคาด้วยอัตราแลกเปลี่ยน ผู้ประกอบการอาจไม่รู้ตัวว่าตัดราคาลงไปเท่าไร และมันไม่ได้ตัดราคาเฉพาะผู้ส่งออก มันตัดราคากับทุกคนในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งต้องเสียเปรียบในการซื้อของแพงเกินความจำเป็นด้วย จากการที่เราทำให้บาทอ่อนตัวเกินความจำเป็น ลูให้ผู้ส่งออกเขาตัดราคาของตัวเองดีกว่า ว่ากันไปตรงๆ คือ เขาจะตัดราคาได้เท่าไรเพื่อจะไปสู้กับต่างประเทศได้ ตัดราคากันตรงนั้น แทนที่จะมาใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือตัดราคา ผมคิดว่ามันมีอันตรายตรงนี้อยู่และไม่อยากจะเห็น

อ้อ ! มีอีกนิดนะครับ คือในส่วนของความวิตกกังวลในเวลานี้ ผมคิดว่าเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการฟื้นตัว ผมคิดว่าแนวทางดำเนินการมันค่อยๆ เข้ามาเป็นจังหวะจะโคนแล้วนะครับ แต่ว่ามาตรการสำคัญๆ ที่ต้องใช้มันก็ CONTROVERSY มาก และมันก็กระทบกับผลประโยชน์ของคนต่างกลุ่มกัน ก็แน่นอนเป็นธรรมชาติของการเมืองที่จะต้องรักษาประโยชน์ของแต่ละกลุ่ม เพราะฉะนั้น ก็อยู่ที่ว่าใครจะสามารถผลักดันความเข้มแข็งทางการเมือง แต่ที่มันเป็นปัญหามากคือ ผมคิดว่ามันไปสู่ระดับการเมืองที่สร้างกระแสอารมณ์ แล้วไม่ได้เอาประเด็นของเหตุผลมาพูดกันให้ชัดเจนนะครับ ในภาคของรัฐบาลเอง ผมคิดว่าอ่อนด้อยในการอธิบายของความเป็นเหตุเป็นผลของเครื่องมือที่จะใช้อธิบาย ภาคของคนต่อต้านผมก็คิดว่าบิดเบือนข้อมูลเยอะทีเดียว

คือพยายามจะขยายเหตุผลบางประการ แต่ว่าชอนกลบเกลื่อนเหตุผลทางด้านที่จะตอบได้ลงไป แต่ว่าสังคมไทยค่อนข้างจะเข้าใจน้อยในเรื่องนี้ ฟังด้วยกระแสของอารมณ์มาก ก็ทำให้เป็นอุปสรรคมากกับการที่เราจะสามารถเอาเครื่องมือที่ดีที่มีเหตุผลมาใช้ ภาวะการทางการเมืองตอนนั้นน่าเป็นห่วง ที่แล้วมาหลายๆ ครั้งเราต้องเปลี่ยนแปลงเครื่องมือที่ดีหลายๆ อย่างไปแล้วก็เป็นภาวะที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมลงมาเรื่อยๆ ตามลำดับ เพราะเครื่องมือที่ดีที่จะใช้มันถูกปฏิเสธด้วยอารมณ์ซะเยอะเลย

ประเด็นสุดท้ายก็คือ จะให้ยั่งยืนได้อย่างไร ผมคิดว่าเครื่องมือที่สำคัญก็คือ การปรับโครงสร้างภาษีและการใช้จ่ายของรัฐตรงนี้สำคัญมาก ภาษีที่บิดเบือนจะสร้างความไม่เท่าเทียมในภาคธุรกิจต่างๆ เครื่องมือกระตุ้นที่เอื้อประโยชน์ต่อกิจการขนาดใหญ่มากกว่ากิจการขนาดย่อยเข้าไม่ถึงกับสิทธิประโยชน์เหล่านั้น ผมคิดว่าเครื่องมือเหล่านี้ควรจะต้องถูกขจัดถูกล้มเลิกไป ในด้านของการใช้จ่ายจากการวิเคราะห์ของ TDRI เมื่อเร็วๆ นี้ ที่ทำให้กระทรวงการคลังก็พบว่าการใช้จ่ายของรัฐมันก็ FAVORABLE กับกลุ่มคนที่มีฐานะ พวกนี้ได้ใช้ประโยชน์ต่อการใช้จ่ายของภาครัฐมากเป็นสัดส่วนที่สูง เปรียบเทียบกับคนจนๆ ก็เข้าไม่ถึงกับสิ่งที่รัฐบาลให้อยู่นั่นเอง ผมคิดว่าต้อง REARRANGE ตรงนี้ ทั้งทางด้านการใช้จ่ายของรัฐ"ละทางด้านภาษีต้องปรับแก้ เราเคยคาดหวังว่าเครื่องมือของรัฐทางการคลังนี้ นอกจากจะกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตแล้วเรายังคาดหวังให้มันเป็นธรรม แต่โครงสร้างของเราทั้งการใช้จ่ายและภาษีเวลานี้มันยังเพิ่มความไม่เป็นธรรมในตัว เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าเราต้องมาค่านึงตรงนี้ให้ดีที่จะปรับเปลี่ยนเครื่องมือเสียใหม่ ในขั้นนี้ผมคิดว่ามีเรื่องที่จะเรียนเสนอแค่นี้ก่อนครับ

ดร.อรรณู :

ผมอยากจะขอเสริมเรื่องระดับอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในระดับที่ผู้ฝากเงินเริ่มวิตกเดือดร้อนกันมาก (โดยเฉพาะผู้ฝากเงินที่เกษียณอายุจากการทำงานและอาศัยดอกเบี้ยจากเงินสะสมเป็นแหล่งสำคัญในการเลี้ยงชีพ) ถ้าพิจารณาจากผลตอบแทนที่แท้จริงของการออมทรัพย์ด้านเดียว จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือนขณะนี้ ประมาณร้อยละ 5 ก็เป็นอัตราผลตอบแทนที่พอเหมาะสม เพราะอัตราเงินเฟ้อปัจจุบันจะตกประมาณร้อยละ 2 อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงจะตกประมาณร้อยละ 3 ซึ่งนับว่าพอเหมาะที่จะจูงใจให้มีการออมทรัพย์

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของไทยขณะนี้ก็นับได้ว่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในหลาย ๆ ประเทศ ที่มีระดับความเจริญทางเศรษฐกิจสูง

แต่ถ้าจะพิจารณาจากปัจจัยอีก 2 ปัจจัยคือ ค่าระหว่างประเทศของเงินบาท และความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยไทยกับอัตราดอกเบี้ยเงินดอลลาร์สหรัฐแล้ว จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำขณะนี้ต่ำไป เพราะค่าเงินบาทที่แท้จริงก็ไม่ได้แข็งแรงแรงมากนัก และความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐก็แคบมาก (เหลือเพียงประมาณร้อยละ 1) ซึ่งถ้าอัตราดอกเบี้ยยังคงอยู่ในระดับนี้ต่อไปในระยะยาวพอสมควรแล้ว โอกาสที่จะมีเงินทุนไหลออกก็จะมีมาก ผมเองค่อนข้างจะเป็นห่วงในเรื่องนี้

แต่ที่สถาบันการเงินไทยสามารถจ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำได้เพียงแค่นี้ก็เห็นจะเป็นเพราะมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงมาก สถาบันการเงินต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ยอดเงินฝากทั้งก้อน แต่สามารถได้รับดอกเบี้ยจากยอดเงินกู้เพียงประมาณร้อยละ 55-60 ของยอดเงินให้สินเชื่อทั้งหมดเท่านั้น ขณะนี้สถาบันการเงินก็ไม่ได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ ส่วนใหญ่ก็ทำหน้าที่สถาบันบริหารหนี้เสียเร่งรัดหนี้ ตัวเงินตราเองก็ไม่ได้ทำหน้าที่สมบูรณ์ ไม่ได้หมุนเวียนคล่องตัวเหมือนปกติ ทำหน้าที่แค่เป็นเงินสำรองหรือเงินเก็บเท่านั้น เมื่อใดภาวะเศรษฐกิจเริ่มจะฟื้นตัว อัตราดอกเบี้ยก็จะเริ่มสูงขึ้นอีก แต่จะให้สูงเป็นร้อยละ 12-15 ตามที่เคยปรากฏอยู่ในระยะหนึ่งระหว่างปี 2540-2541 นั้นเห็นจะเป็นไปไม่ได้ คงจะมีอัตราดอกเบี้ยระยะยาวอยู่ในระดับร้อยละ 7-8 ผมคิดว่าในระยะต่อไป ประชาชนจำเป็นจะต้องมีความรู้และความคล่องตัว (รวมทั้งต้องระมัดระวัง) ในด้านการจัดการเงินออมมากขึ้น จำเป็นต้องดูแลบริหารเงินออมให้พอเหมาะกับวัยและความต้องการมากขึ้น พุดจากแง่ของนักเศรษฐศาสตร์คงต้องผสมผสานระหว่างการได้ผลตอบแทนสูงสุด (MAXIMIZE) กับการได้ผลตอบแทนเหมาะกับวัยและความต้องการด้วย (OPTIMIZE)

คุณกรุงไกรอยากจะเสริมอะไรตรงนี้ไหมครับ

คุณเกรงไกร :

ท่านประธานครับ ผมมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับโอกาสของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอยู่ 2 ด้าน คือ ทางด้านภาวะเศรษฐกิจกับทางด้านกรออกกฎหมายเพื่อมาช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ทางด้านเศรษฐกิจที่ผมเป็นห่วง ก็คือว่า ในความเป็นจริงแล้ว ตอนนี้อยู่ถึงจุดต่ำสุดแล้วหรือยัง เรื่องนี้ค่อนข้างสับสนมาก มีผู้ที่น่าจะเป็นผู้รู้อยู่มากมายที่พูดกันไปคนละอย่าง และในระยะหลังๆ นี้ เริ่มมีผู้รู้ออกมาพูดกันว่ายังไม่ถึงจุดต่ำสุดเลย บางรายถึงกับว่าต้องรออีกนานกว่าจะถึงจุดต่ำสุด มาถึงวันนี้ก็ค่อนข้างสบายใจเมื่อทราบว่าเริ่มมีสัญญาณดีๆ เกิดขึ้นแล้ว น่าเชื่อได้ว่าเราถึงจุดต่ำสุดแล้ว ประกอบกับทราบว่ามีมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลนำมาใช้ก็น่าจะถูกต้องแล้ว น่าสนับสนุนให้ดำเนินการต่อไป แต่ก็ยังวิตกในแง่การออกกฎหมาย รัฐบาลดูเหมือนอ่อนมากในการประชาสัมพันธ์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายที่จะต้องออกมาใช้ มีบางฝ่ายก็พยายามบิดเบือนวัตถุประสงค์ของกฎหมาย บางฝ่ายก็พยายามแก้งัดด้วยวิถีการต่างๆ นานา พอเปิดประชุมก็รีบขอร้องบงกชประชุมจนท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรเองก็โกรธ จนกระทั่งบอกว่าจะขอลาออก ถ้ามีการขอร้องบงกชประชุมและบงกชประชุมไม่ครบอีก ขณะนี้มีความพยายามที่จะเอาข้อมูลผิดๆ มาบอก ผมขอยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดจากรายการที่อาจารย์เจิมศักดิ์ จัดเมื่อเช้านี้ เกี่ยวกับเรื่องที่พนักงานรัฐวิสาหกิจออกมาต่อต้านกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ อ้างว่าทำตามคำสั่ง IMF ก็มีเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลังออกมาอธิบายชัดเจนว่า เรื่องกฎหมายนี้ก็จัดทำกันมาตั้งนานเกือบ 10 ปีแล้ว ทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศก็ได้ทำมาตลอดแต่เนื่องจากอายุรัฐบาลสั้นเลยไม่สามารถผ่านกฎหมายนี้เสียที จนกระทั่งคงจะผ่านขณะนี้ ถ้าได้มีการอธิบายให้ทราบข้อเท็จจริงก็จะ เป็นประโยชน์มาก เรื่องร่างกฎหมายล้มละลายที่กำลังเป็นข่าวฮือฮากันอยู่ขณะนี้ก็เป็นเรื่องของ ความขัดแย้งอีกเรื่องหนึ่ง บางฝ่ายในวุฒิสมาชิกก็ได้พยายามขอแก้ไข ทางด้านกระทรวงยุติธรรม ออกมาชี้แจงแก้ข้อสงสัยได้แทบทุกประเด็นแต่ก็ไม่ค่อยยอมรับฟังกัน กฎหมายสำคัญๆ เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาของแผ่นดิน ทุกฝ่ายควรจะรวมใจกันผ่านออกมาให้ได้ ความยากลำบากทั้งหลายของประชาชนจะลดไปบ้าง ผมคิดว่าถ้าเมื่อรัฐบาลออกมาอธิบายให้ชัดเจนแล้วมี สื่อมวลชนเข้ามาช่วยสร้างความกระจ่างให้ประชาชนบ้าง อุปสรรคต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะได้น้อยลง การใช้มาตรการต่างๆ จะได้ผลเต็มที่

ขอพูดเรื่อง VAT เล็กน้อยครับ ผมฟังความคิดที่เสนอมาแปลกดีว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มหรือ VAT อัตราร้อยละ 10 ก็ควรคงไว้ เก็บเหมือนเดิมเลยครับ แต่เอารายได้จากภาษีนี้ร้อยละ 3 ไปซื้อข้าวจากเกษตรกรเป็นการพยุงราคา น่าจะเป็นประโยชน์กว่าการไปลดภาษี ส่วนข้าวที่ซื้อมาก็เอาไปขาย เงินที่ได้จะเอาไปทำอะไรก็ได้ ผมฟังแล้วเห็นแปลกดีเลยเอามาเล่าให้ฟัง

ดร.อรัญ :

ถ้าเอารายได้จากภาษีอากรบางประเภทไปพยุงราคาสินค้าบางอย่างได้ คงจะทำให้วิธีการงบประมาณกลับสนแน่นอนครับ ในแง่หลักการไม่น่าจะทำ และอีกประการหนึ่ง ถ้ารัฐบาลเริ่มเข้าไปทำโดยการพยุงราคาข้าวช่วยเหลือชาวนา เกษตรกรแขนงอื่นๆ ก็คงต้องร้องขอความเป็นธรรมบ้าง รัฐบาลจะเอาเงินที่ไหนมาบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนทั่วไปได้

ผมอยากขอกลับไปเรื่องการลดภาษีของอาจารย์วิศาลศักดิ์ครับ อยากจะเรียนอาจารย์ว่า ในฐานะที่เป็นข้าราชการกระทรวงการคลังมาแทบตลอดชีวิต ผมเป็นห่วงเรื่องการลดภาษีมากเพราะในทางปฏิบัตินั้น เมื่อลดภาษีแล้วจะดำเนินการให้ขึ้นกลับไปยากมาก ดังนั้นเมื่อตอนที่มิชชันนารีออกมาจากทางกระทรวงการคลังว่าจะพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการลดภาษีเงินได้ และมีเสียงขานรับจากหลายฝ่ายว่าเห็นด้วย และมีการเสนอเพิ่มเติมให้ลดภาษีมูลค่าเพิ่มด้วยจะได้กระตุ้นการบริโภคเต็มที่ ผมไม่สบายใจกับข่าวนี้อย่างไรเลย อยากจะเขียนจดหมายเรียนท่านรัฐมนตรีพาณิชย์ว่า ถ้าให้เลือกระหว่างการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยใช้เครื่องมือด้านรายจ่ายหรือเครื่องมือทางด้านภาษีอากรแล้ว ขอให้เลือกใช้เครื่องมือทางด้านรายจ่ายจะเหมาะกว่า อยากจะโทรศัพท์ไปหาอธิบดีสุชาติ (อธิบดีกรมสรรพากร) ขอให้คัดค้านการลดภาษี แต่เห็นเรื่องซาๆ ไปเลยไม่ได้เขียน และได้โทรศัพท์ตามที่ได้ตั้งใจไว้ ขอภัยที่พูดมานอกเรื่องครับ ไม่ทราบอาจารย์จะฎาจะต่อเรื่องอะไรครับ

ดร.เจษฎา :

ครับ ก็มีเรื่องที่ยังไม่ได้พูดถึงคือ มีปัจจัยอะไรบางอย่างที่เป็นอุปสรรคในการที่จะพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เป็นธรรม ก็อยากจะสานต่อจากที่พูดถึงเรื่องการศึกษา คือเรื่องของค่านิยม ผมคิดว่า ค่านิยมเป็นอุปสรรคที่สำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวให้เจริญมั่นคง และ

มีความเป็นธรรม อย่างเช่น ค่านิยมที่ว่าพรรคพวกมาก่อนส่วนรวม ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับระบบการศึกษาที่ให้ความสำคัญในเรื่องการวิเคราะห์หรือ ANALYZE มากกว่าการสังเคราะห์ หรือ SYNTHESIZE ผมเห็นว่าระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าวทำให้เราถูกอบรมให้มองเห็นแต่ภาพเล็กและตัวเองมากกว่าการมองเห็นภาพใหญ่หรือส่วนรวม เรานำเอาวิธีการวิเคราะห์แบบตะวันตกที่ซ้ำแหละเรื่องต่างๆ ให้เล็กลงๆ มาใช้ และเน้นที่ SPECIALIZATION มาก อย่างการศึกษาระดับปริญญา ยิ่งสูงขึ้นไปมากเท่าไรก็ยิ่ง SPECIALIZE มากขึ้นตาม จนทำให้ไม่เห็นภาพใหญ่ ในหลายโอกาสที่ผู้เรียนจบปริญญาเอกจะเน้นที่เครื่องมือการวิเคราะห์เพียงอย่างเดียว ไม่สนใจและไม่รับรู้ว่ามีปัญหาเศรษฐกิจมีอะไร ไม่รู้ความเป็นจริงของเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไร ไปเน้นที่เครื่องมือ จะต้องเอาคณิตศาสตร์และสถิติมาสร้างแบบจำลอง แล้วก็ไม่ว่าจะโยกกับโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างไร ผมคิดว่าการวิเคราะห์ย่อมมีความสำคัญ สามารถทำให้เรา FOCUS ได้โดยไม่ฟุ้งซ่าน แต่ที่ผ่านมามาเรานั้นมากเกินไป น่าจะมีการนำเอาภาพย่อยๆ จากการวิเคราะห์มา SYNTHESIZE คือ เอาส่วนที่แยกออกจากกันมาประกอบเข้ากันใหม่ เรามักพูดกันว่าเราเป็นสังคมที่ขาดคนที่มีวิสัยทัศน์หรือ VISION เพราะว่าคนของเราส่วนใหญ่จะดูภาพแคบๆ ไม่ได้เอาส่วนประกอบต่างๆ มารวมกันให้เห็นภาพใหญ่ สรุปแล้วคือเราขาดคนที่มี VISION และค่านิยมที่เห็นภาพใหญ่หรือส่วนรวม

อีกเรื่องที่ผมอยากจะทำคือ ตลอดเวลาที่ผ่านมามา เราใช้ PRODUCTION FUNCTION APPROACH ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ความจริงตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เราต้องเน้นที่ UTILITY FUNCTION ก่อน ว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่จะทำให้เราพอใจ ดูเหมือนว่าเราตั้งข้อสมมติฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่แรกว่า เราต้องการให้มีความเจริญทางวัตถุเป็นหลัก ซึ่งตอนแรกๆ ก็อาจจะถูกต้อง เราอาจจะยังมีความเจริญทางวัตถุน้อย จึงใช้ PRODUCTION FUNCTION กำหนดให้มีผลผลิตทางวัตถุออกมามากขึ้น การที่จะได้ผลผลิตออกมาเพิ่มขึ้นตาม APPROACH นี้ ก็ต้องอาศัยใช้ปัจจัยการผลิตมากขึ้น ปัจจัยหลักที่ให้ความสำคัญคือการลงทุนถึงแม้คนถือได้ว่าเป็นปัจจัยการผลิตเช่นกัน แต่เราก็เน้นที่จำนวนมากกว่าคุณภาพ จึงไม่ได้เน้นที่การพัฒนาคุณภาพของคน การพัฒนาตลอดมาเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงข้อสมมติฐานที่ว่าเราต้องการให้ได้ผลผลิตหรือวัตถุเพิ่มขึ้น เราไม่ได้หยุดคิดว่าผลผลิตหรือวัตถุเป็นสิ่งเดียวที่เราอยากได้จริงๆ แล้วหรือ หรือว่ามันเป็นความสุขหรือคุณภาพชีวิตที่น่าจะวัดความพอใจของเราได้

ดีกว่า ผมจึงเห็นว่าเราน่าจะเลิกการใช้ PRODUCTION FUNCTION APPROACH ในการพัฒนา แต่หันมาเน้นในเรื่องคุณภาพของคนและคุณภาพชีวิตให้มากขึ้น

ดร.อรัญญา :

ไม่ทราบอาจารย์ธีระจะต่อ โดยเฉพาะในเรื่องอุปสรรคของการฟื้นตัวที่อาจารย์มองเห็น

ดร.ธีระ :

ครับ ก็คงซ้ำกับหลายๆ ท่านที่อภิปรายก่อน แต่ผมขอสรุป 5 นาทีทั้งหมดเลยที่ผมพูดมาก่อนข้าง POSITIVE แต่อย่าคิดว่าผมมองเห็นทุกอย่างเป็นสิ่งที่ดีด้วยกลีบกุหลาบที่เราจะออกไปจาก CRISIS ครั้งนี้ ผมคิดว่ายังต้องใช้ความพยายามยกลำบากอีกมหาศาล หรือแม้แต่เศรษฐกิจในปีที่ฝ่ายวิจัยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยวิเคราะห์ ก็คิดว่ายังติดลบถึงแม้จะเป็นบวกในไตรมาสสี่ก็ตาม แต่ทั้งปีแล้วก็ยังคงคิดว่าจะติดลบนะครับ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องยอมรับว่าในการก้าวออกจากหลุม CRISIS เราก้าวออกมาแล้ว 2 STEPS ก้าวแรกคือ ทำให้ภาวะระดับ MACRO มีเสถียรภาพ ใดๆ ก็คงจะปฏิเสธอันนี้ไม่ได้ ก้าวที่สองเราลดดอกเบี้ยลงมา แล้วก่อให้เกิดมีแรงกระตุ้นเศรษฐกิจมีสัญญาณว่ามีฟื้นตัวมาแล้ว ถึงแม้ว่าจะเปราะบางอยู่ อันนี้สำเร็จมาแล้วในระดับที่เรียกว่าน่าพอใจทีเดียว ผมคิดว่าด้านสุดท้ายที่เราต้องข้ามไปก่อนที่จะเราออกจากวิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ได้อย่างเต็มรูปแบบก็คือเรื่องต้องแก้กฎหมาย และการแก้ปัญหา NPLs ให้เห็นว่า มัน PEAK แล้วและเริ่มลดลง เรื่อง RECAPITALIZATION ของสถาบันการเงินซึ่งจะช่วยให้ FINANCIAL SECTOR ของเราสามารถทำงานได้ตามปกติ เพื่อที่จะได้เป็นน้ำมันหล่อลื่นเข้าไปเลี้ยงระบบเศรษฐกิจของเราที่ฟื้นตัวของเรามาแล้ว สามารถไปต่อไปได้ เครื่องยนต์ไม่พัง ไม่ OVERHEAT ถ้าขาดน้ำมันหล่อลื่นก็แน่นอนว่า เครื่องเริ่มติดแล้วแต่ต้องพังในที่สุดถ้าขาดน้ำมันหล่อลื่นครับ

ส่วนเรื่องดอกเบี้ยลง สำคัญที่สุดสำหรับผมนะครับ ผมอาจจะเป็นนักเศรษฐศาสตร์หัวเก่าหรืออย่างไรก็ไม่ทราบ ผมคิดว่าเรื่องดอกเบี้ยลง เรื่องกลไกตลาดในด้านราคายังทำงานอยู่ กลไกดอกเบี้ยก็เป็นตัวช่วยมาก แน่แน่นอนที่สุดดอกเบี้ยลงนี้ อาจจะทำให้ HURT คนบางกลุ่มที่อาศัยเงินฝาก BANK ที่จริงใครมีเงินฝาก BANK ก็น่าอิจฉาอยู่แล้วนะครับ อย่าลืมนะว่าเงินเพื่อของเราใน

บางเดือน 2-3 เดือนข้างหน้า เงินเพื่อจะเหลือประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์กว่า ๆ ไม่ถึง 3 เปอร์เซ็นต์ ฉะนั้น ถ้าฝากแบงก์ก็ได้ถึง 4-5 เปอร์เซ็นต์ นี้ก็ยังนับว่าใช้ได้ ผมจำได้ว่าตอนที่ผมเป็นเด็กนักเรียน ดอกเบี้ยเมืองไทยไม่กี่เปอร์เซ็นต์ 5-6 เปอร์เซ็นต์ก็อยู่กันได้ก็ไม่บ่นกัน แต่คนไทยมาเสียนิสัยตอนที่เศรษฐกิจ BOOM สมัยคุณชาติชายได้ดอกเบี้ย 15 เปอร์เซ็นต์ 20 เปอร์เซ็นต์ ถ้าผมไม่เป็น MILLIONAIRE ภายใน 6 เดือน ผมหงุดหงิด ซักเริ่ม SPOILED อยากได้ QUICK RETURN นะครับ อยากได้ดอกเบี้ยสูง ผมเห็นเพื่อนนั่งติดลูกคิดเขาจะเป็นมหาเศรษฐี จะซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้ผลตอบแทน 30 เปอร์เซ็นต์ทุกปี เขาจะต้องรวยเท่า BILL GATES เราเสียนิสัย อาจจะต้องกลับมาในสมัยเก่าอีก ก็คือว่าหัด MODEST หน่อย ผลตอบแทนแค่น้อย่าไปโลกมากนัก แต่อย่าลืมนะว่าผลของดอกเบี้ยลงสำคัญที่สุดที่เรายังไม่ได้พูดกัน นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า WEALTH EFFECT ซึ่ง WEALTH ของคนไทยสำคัญที่สุดอยู่ที่ไหนครับ อาจจะไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ไม่อยู่ในตลาดหุ้น แต่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์ของเราครับ ถ้าดอกเบี้ยไม่ลงแล้วเราไม่สามารถที่จะ ARREST DOWNFALL ของมูลค่าทรัพย์สินที่มีมากที่สุด คือ ที่ดินและบ้านไม่สามารถที่จะหยุดการร่วงลงไปได้ แต่ถ้าดอกเบี้ยลงแล้วผมคิดว่าราคาที่ดินและ WEALTH ต่างๆ ที่เรามีที่เราผูกอยู่ ก็จะ BOTTOM และมีโอกาสที่จะปรับตัวสูงขึ้นมา ซึ่งเมื่อราคาที่ดินเพิ่มขึ้นในทางที่ควรจะเป็นและราคาหลักทรัพย์อื่นๆ มูลค่าเพิ่มขึ้น คนไทยก็จะรู้สึกรวยขึ้นด้วยนะครับ อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ

กลับมาเรื่องสุดท้ายที่ผมจะพูดในคืนนี้นะครับ ก็คือ ปัจจัยที่กลัวที่สุดคืออะไร ? ผมขอตอบว่าการเมืองครับ ผมคิดว่าครั้งนี้ที่ทำให้ประเทศไทยเข้ามาสู่วิกฤตทางเศรษฐกิจนี้มาจากการเมืองของเราที่ไม่ได้พัฒนา เพื่อนผมที่เป็นคนเก่งมากแต่ว่าอันหนึ่งที่ไม่เคยเห็นตรงกันกับเขาเลย เขาบอกว่าเศรษฐกิจไทยจะมีนักการเมืองไม่ดียังไงก็ตาม เศรษฐกิจไทยจะ BOOM และก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่มีปัญหา ต่อให้พรรคการเมืองจะละเหวแค้นไหน เศรษฐกิจเราไปข้างหน้า เขาพูดตลอดเวลา แล้วเราก็เป็นอย่างนั้นมาตลอดเวลานะครับ โตะ 7, 8, 9 หรือ 10 เปอร์เซ็นต์ แต่ผมขอเรียนว่า ผลของการมี BAD GOVERNMENT มันมี ACCUMULATION EFFECT ถึงเวลามัน CRACK ก็จะ CRACK เจ็บอย่างที่ไม่เคยมีใครคิดมาก่อนเลย จากผลของการนำเฟะของการเมืองไทยนะครับ การเมืองน่ากลัวที่สุด

ประการที่สอง ที่ผมกลัวเกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจครั้งนี้ น่าจะมีผลกระทบต่อ INTEREST GROUP พวกเศรษฐี พวก TYCOONS ที่เขามี INTEREST ที่จะต้อง PROTECT แล้วเขาจะขึ้นมาต่อสู้อย่างถึงที่สุด ขึ้นมาต่อต้านนโยบายที่จะฟื้นเศรษฐกิจไทย ให้กลับฟื้นขึ้นไปได้ ไปกระทบพวกที่เราเรียกว่า OLD GUARDS ถอดขาขึ้นมาและบอกรัฐบาลว่า คุณอย่ามาเปลี่ยนแปลงอะไรนะ เขาต้องการรักษา STATUS QUO ของเขาในสังคม รักษาทุกสิ่งทุกอย่างของเขาอย่างหวงแหนนะครับ และด้วยความเห็นแก่ตัวหรือว่าความที่เราเรียกว่า อคติ จะเกิดการต่อสู้ขึ้นมารุนแรงมาก ซึ่งเราเห็นแล้วในวันนี้ ทุกวันในหน้าหนังสือพิมพ์จะมีการ โยนโคลนใส่กัน ใช้ MEDIA มาเป็นการโจมตีทำร้ายคนไทยด้วยกันเอง ถึงแม้ว่าคนไทยบางกลุ่ม ที่พยายามจะแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจก็จะถูกขัดขวางมาก เราจะไม่เห็นพวกนี้ในเกาหลีเท่าไร เขาค่อนข้างจะมีความรักชาติกว่าเรามากในด้านนี้ครับ เรามี COALITION GOVERNMENT ผมกลัวที่สุดนะครับ ผมเองไม่ค่อยมีความรู้ด้านการเมือง แต่ว่าเท่าที่ไปสัมผัสดู รัฐบาลผสมนี้เป็น HANDICAP จริงๆ ของประเทศไทย ที่ทำให้เราออกจากหลุมของ CRISIS ครั้งนี้ยากกว่าที่ควรจะเป็น แต่อย่างไรก็ตามเราก็มียังมีคนดีๆ อยู่ที่จะมาช่วยแก้ไขและตั้งใจจริง ผมคิดว่า จบสุดท้าย CLIMAX ของเราจะออกหัวหรือออกก้อยก็ต้องติดตามชมกันต่อไป

ดร.อรุณ :

เราต้องออกหัวสิครับ อาจารย์ธีระสรุปเรื่องการเมืองและเรื่องผลประโยชน์ได้ดีมาก ผมคิดว่า เรื่องการรักษาผลประโยชน์เป็นเรื่องมีมาช้านานและจะมีต่อไป บางสังคมอาจจะมาก บางสังคมอาจจะน้อย สังคมไทยดูเหมือนผู้มีอำนาจทางการเมืองมักจะกังวลเรื่องผลประโยชน์อยู่มาก ตอนผมกลับจากต่างประเทศมารับราชการที่กระทรวงการคลังเมื่อปี 2504 เราพยายามจะปรับปรุงการหักลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ (เพื่อปรับให้มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษีทรัพย์สิน) พยายามจะลดจำนวนที่ดินที่ไม่ต้องเสียภาษีให้เหลือน้อยลง ก็มีผู้ใหญ่บางคนออกมาอ้างว่า ชาวไร่ชาวนา (ในกรุงเทพฯ) จะมีที่ดินสัก 5 ไร่ 10 ไร่ ไร่ให้ลูกหลานได้อย่างไร ตัวอย่างการพิจารณาร่างกฎหมายภาษีล้มละลายในวุฒิสภาขณะนี้ก็ใกล้เคียงกัน มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเข้าไปใหม่ๆ บางประการ โดยอ้างว่าเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของลูกหนี้รายเล็กรายน้อย ไม่ได้สนใจกันเลยว่า ถ้ามีการผ่านร่างกฎหมายล้มละลายในรูปแบบที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว จะมีผลกระทบต่อความพยายามในการฟื้นฟูภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร ผมเลยตั้งใจว่า ถ้ามีการ

พิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ในวุฒิสภาในวันศุกร์นี้ (12 มีนาคม) ผมจะต้องขออภิปรายคัดค้าน การแก้ไขเพิ่มเติมที่เกินพอดี (ทั้งๆ ที่ไม่เคยอภิปรายในวุฒิสภาเลย) เพื่อจะชี้แจงข้อเท็จจริง โดยรวมให้ทราบกันทั่วไปว่า ผลกระทบของร่างกฎหมายล้มละลายนั้น ไม่ได้มีเฉพาะต่อลูกหนี้ และเจ้าหนี้ แต่มีผลประโยชน์ของประชาชนทั่วไปและประเทศชาติด้วย

ในด้านอุปสรรคสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนยุติธรรมนั้น ผมเห็นว่ามี อุปสรรค 2 ประการที่น่าจะได้อภิปรายถึง คือ การเล่นการเมืองที่ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจของส่วนรวม และ เรื่องการเคารพกฎหมายและการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

ในด้านปัจจัยทางการเมืองนั้น คงเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วทั่วไปว่า โดยปรกติการบริหารประเทศ โดยรัฐบาลร่วมหลายพรรคนั้น ยากจะมีจุดยืนที่แน่นอน และยากที่จะบริหารนโยบายสำคัญๆ ให้ มีประสิทธิภาพได้ การเมืองไทยในปัจจุบันยังมุ่งเน้นอยู่แต่เรื่องการทำลายล้างซึ่งกันและกัน แม้ แต่ในเรื่องส่วนตัวเล็กๆ น้อยๆ น่าวัดกันว่าในที่สุดเราจะไม่สามารถมีผู้นำใหม่ๆ เกิดขึ้นได้ ประเทศชาติจะไม่สามารถมีผู้นำที่ประชาชนสามารถยอมรับได้เต็มที่ ในขณะที่ประเทศชาติกำลัง ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างหนักที่สุดในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศ นักการเมืองก็ยังใช้เวลาส่วนใหญ่โจมตีทำลายล้างกัน มุ่งเน้นแต่เฉพาะโอกาสการก้าวสู่อำนาจ มีการนำ ผุ้ชนมาใช้กันอย่างพร่ำเพรื่อเป็นที่รำคาญแก่ฝูงชน โดยไม่ได้สนใจแก้ปัญหาวิกฤติเลย ถ้าไม่ สามารถปรับปรุงรูปแบบของการเล่นการเมืองให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์มากขึ้น ยึดประโยชน์ ชาติและยึดความถูกต้องแล้ว ก็น่าเป็นห่วงมากกว่า การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจะไม่ยั่งยืน มีโอกาสเกิดปัญหาวิกฤติเป็นระยะๆ

ในด้านที่ไม่เคารพกฎหมายบ้านเมืองและการไม่สามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายนั้น ก็ปรากฏเหตุการณ์ให้เห็นเป็นประจำ นอกจากด้านการปราบปรามยาเสพติด และการไม่สามารถ บังคับใช้กฎหมายกับวงศาคณาญาติของผู้มีอิทธิพลแล้ว ก็มีเหตุการณ์อื่นที่เห็นได้ตลอดเวลา ระยะเวลาต่างๆ นี้ก็มีเรื่องการฉวยโอกาสสนุกรุกทำลายป่าดงลาน การนัดหยุดงานของเจ้าหน้าที่ องค์กรส่งเสริมโคนมที่มวกเหล็ก การประท้วงของกลุ่มแค้ดตี้ที่สนามกอล์ฟพรตไฟที่กรุงเทพฯ การสังหารโหดที่ปรึกษาทางการเงินชาวออสเตรเลียที่จังหวัดนครสวรรค์ สิ่งเหล่านี้ได้แสดงออก

ถึงระดับความคิดในการแก้ปัญหาของคนในสังคม แสดงถึงความมั่งงาย แสดงถึงการฉวยโอกาส ความไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง และการไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าไม่ได้มุ่งเน้นแก้ไขอย่างจริงจังแล้ว จะเป็นการทำลายโอกาสที่เราจะได้เห็นสังคมไทยมีความ แข็งแกร่ง สามารถแข่งขันระหว่างประเทศบนพื้นฐานความเป็นสากล ผมคิดว่า รัฐบาลจำเป็นต้องให้ ความสำคัญและมีความเด็ดเดี่ยวในการแก้ปัญหานี้

เกือบจะออกนอกเรื่องไปแล้วครับ อาจารย์เจษฎามีอะไรจะเพิ่มเติมครับ

ดร.เจษฎา :

ผมเชื่อว่าทฤษฎี SUPPLY-SIDE ECONOMICS ที่เคยดังในสมัยประธานาธิบดี RONALD REAGAN ใช้ได้ในกรณีของเมืองไทยในขณะนี้ คือว่า ถ้าเราใช้นโยบายการคลังกระตุ้น เศรษฐกิจโดยการเพิ่มรายจ่ายหรือลดภาษี เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นแล้ว แทนที่งบประมาณจะ ขาดดุล จะกลับกลายเป็นเกินดุล เพราะรายได้จากการจัดเก็บภาษีจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการ ฟื้นตัวของเศรษฐกิจ การวิตกว่าถ้ารัฐบาลใช้จ่ายเพิ่มขึ้นหรือลดภาษีลงแล้ว จะขาดดุล งบประมาณเพิ่มขึ้นและสันคลอนฐานะการคลังของรัฐบาล ผมเห็นว่าไม่น่าเป็นห่วง ภาวะการ ขาดดุลงบประมาณที่จะเกิดขึ้นในระยะแรกเป็นเพียงผลในระยะสั้น เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว ทุกอย่างจะเข้าสู่ภาวะปกติ โอกาสที่งบประมาณจะกลับมาเกินดุลอีกครั้งมีสูง ความจริงก่อนที่จะ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจคราวนี้ฐานะการคลังของรัฐบาลก็เกินดุลอยู่นานถึง 10 ปี แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น โครงสร้างทางภาษีจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นอยู่มาก ถ้ามีการปรับโครงสร้างภาษี อย่างเช่นที่คาดกันว่า จะมีการลดอัตราภาษีประเภทต่างๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษีเงินได้ ส่วนบุคคล เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ถ้ามีการปรับโครงสร้างมาก โอกาสที่งบประมาณจะ เกินดุลก็จะน้อยลงตามภาษีที่ถูกปรับลด

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าจะเป็นห่วงกันคือ การใช้จ่ายรัฐบาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอาจจะนำไปสู่ CROWDING OUT EFFECT คือรัฐบาลแย่งเอกชนใช้จ่ายหรือแย่งชิงทรัพยากรกับภาคเอกชน ข้อนี้ผมไม่เป็นห่วง เพราะปัจจุบันภาคเอกชนไม่ยอมใช้จ่ายเลย แถมการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นของ รัฐบาลจะมาจากเงินกู้ต่างประเทศ แทนที่จะเป็นการกู้เงินภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม เมื่อ

เศรษฐกิจฟื้นตัว การลงทุนเพิ่มขึ้น การส่งออกเริ่มดีขึ้น มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลก็ควร
ต้องลดบทบาทของตนเองลงตาม การให้รัฐบาลเข้ามาเป็นกลไกหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจ
ควรจะเป็นเฉพาะในภาวะที่เศรษฐกิจผิดปกติเท่านั้น

ดร.วิศาล :

ที่จริงก็เป็นเรื่องที่ผม ADVOCATE มานานโดยตลอด ผมคิดว่าการเร่งที่จะปรับโครงสร้างทาง
เศรษฐกิจของเราเป็นวาระรีบด่วน แล้วมีผลยาว แต่ถ้าเรารอและคิดว่าเป็นเรื่องระยะยาวแล้วก็รอ
ไปเรื่อยๆ มันไม่มีทางจะเกิด แต่ว่าเราต้องนึกถึงวิธีการว่าทำอะไรถึงจะเร่งให้เกิดการปรับ
โครงสร้างได้โดยรวดเร็ว ปัญหาที่แล้วมาผมคิดว่า ทางรัฐบาลครั้งแล้วครั้งเล่าก็ได้เข้าใจ ผมคิด
ว่าการกระทำยังไม่ตรงทางที่จะแก้ไขปัญหาย่างที่เป็นอุปสรรคอยู่ได้ เรื่องการปรับโครงสร้างภาษี
ตัวที่ DISTORT มากที่สุดก็คือ โครงสร้างภาษีสกุลการ ที่แล้วมาก็มีการปรับลดเนื่องจากมี
แรงกดดันทางด้านการค้าเสรีของสังคมโลก แต่การปรับลดก็ยังมีมองถึงในลักษณะของการ
ลดหลั่นเป็นขั้นๆ ลดอัตราที่แตกต่างกันให้น้อยลงเพียงแค่ว่า 6 อัตราอะไรอย่างนี้ แล้วก็มีการขึ้นตาม
ลำดับของชั้นการผลิตซึ่งฟังดูก็ O.K. แต่มันจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่า มันยากจะ DESIGN
ว่าจะไร่มันเป็นขั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นปลายของใคร ก็มี CONFLICT OF INTEREST อยู่ภายใน
โครงสร้างอุตสาหกรรมเองที่จะต่อต้านกันเอง สภาอุตสาหกรรมก็พูดไม่ออกเพราะสมาชิก
ทุกระดับชั้นการผลิตก็เป็นสมาชิกในสภาอุตสาหกรรมด้วยกันเอง

ผมคิดว่าในรูปลักษณะนั้น จริงอยู่ โครงสร้างอย่างนั้นมันจะมีผลเพิ่มอยู่ในอัตราคุ้มครองแท้จริง
ของอุตสาหกรรมชั้นปลาย แล้วก็ลดอัตราคุ้มครองแท้จริงของอุตสาหกรรมขั้นต้น แต่ผมคิดว่า
ทางเลือกที่น่าจะดีกว่าก็คือ ทำให้มันเป็นธรรม อัตราคุ้มครองแท้จริงที่เท่าเทียมกันหมด วิธีนี้จะ
ทำให้เกิดความโปร่งใสใน INCENTIVE ในการลงทุนไม่มีข้อได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างภาค
การผลิต มันไม่จำเป็นต้องไปถึง FREE TRADE ถ้าเมื่อเรามีความจำเป็นในเรื่องรายได้ของรัฐ
เราอาจจะ FLAT มันที่ 5 เปอร์เซ็นต์ หรือ FLAT มันที่ 7 หรือ 10 เปอร์เซ็นต์ ก็อาจจะสูงไป
หน่อย แต่ก็ไม่สูงจนเกินไป เวลานี้ก็มีหลายประเทศที่ 10 เปอร์เซ็นต์อยู่ แต่แนวโน้มทุกประเทศ
ก็จะลงไปเรื่อยๆ อย่างนี้ ผมคิดว่าเราอยู่ที่ RANK 5-10 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในอัตราเดียวโดยตลอด
และวิธีการลดก็คือมองตัว TARGET RATE ไว้แล้วก็ APPLY มันมี FORMULAR ที่เคยใช้

แล้วในตอนเจรจาที่ TOKYO ROUND เขาก็มีสูตร ออกมาที่มันจะมีผลเป็น POTENTIAL ที่จะลดอัตราภาษีฐานที่สูง ก็จะลดเป็นสัดส่วนสูง อัตราภาษีที่ต่ำก็จะลดน้อยหน่อย ผลสุดท้ายมันก็ CONVERT ไปถึง TARGET RATE มันจะเหลืออัตราเดียวกัน เราสามารถที่จะหาสูตรอย่างนั้นมาใช้ได้ และวิธีนี้แรงต่อต้านจะลำบาก จะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะไม่มีเหตุผลที่จะต่อต้าน ที่จะยกมาอ้าง นั่นอันหนึ่งผมคิดว่า มันต้องให้ทั้ง STICK และ CARROT คือ เมื่อเราจะไปลดการคุ้มครองเขา ก็แน่นอนเขาต้องเดือดร้อนกว่าสภาพที่เขาเคยได้รับการคุ้มครองอยู่ เพราะฉะนั้น ต้องมีวิธีที่ต้องผ่อนปรนให้เขาไว้ได้ การไปลด COST เขาในบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเรามองว่ามันผูกพันกับการปรับโครงสร้างก็คือ การไปลดต้นทุนที่มันฝังจมกับสิ่งได้ลงทุนไปแล้ว ก็คือ CAPITAL STOCK และ MACHINERY ต่างๆ ถ้าเราให้เขาหักค่าเสื่อมในอัตราเร่งขึ้น จะช่วยลดต้นทุนของเขาไปในตัว สามารถที่จะเปลี่ยนเครื่องจักร โละ STOCK ขายราคาถูกก็ได้ หรือว่ายังอยู่ต่อไปในช่วงระยะเวลานั้น เขาก็สามารถขายของได้ในราคาที่ถูกลง เพราะว่า COST ตรงนี้เขาได้รับการแบ่งเบาไปส่วนหนึ่งโดยการยกเว้นของรัฐ

ถ้าเราฉวยโอกาสเข้ามาใช้ตอนนี้ อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูงและขณะนี้แข่งไม่ได้ ถ้าเมื่อเราผ่อนถ่ายตรงนี้ให้เข้าไปได้บ้างส่วนหนึ่ง อาจจะกลับมาเข้าตลาดได้ใหม่ก็ฟื้นตัวได้ EXCESS CAPACITY ก็อาจจะลดลงไปได้ ขณะเดียวกันมันก็จะเอื้อกับการที่เขาจะโยกย้าย ถ้าเมื่อเรา FIRM ในเรื่องของ TARGET ในเรื่อง TIME FRAME และก็ประกาศใช้ล่วงหน้าไปเลย เรื่องนี้ EFFECT เมื่อนั้นเมื่อนั้นครับ ทุกคนก็ทำแผนของตัวเองได้ในสภาพปัจจุบันที่ดำเนินการอยู่ มันมี NEGOTIATION อยู่ตลอดเวลา ต่างคนต่างก็ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่จะใช้มัน ก็พยายามจะรักษางานจนถึงที่สุดการปรับโครงสร้างก็เลยเกิดขึ้นลำบากมาก ผมคิดว่าวิธีการตรงนี้ หากพิจารณาให้ดีแล้วผมคิดว่าเราสามารถ SMOOTH OUT การปรับโครงสร้างขึ้นได้

ดร.ธีระ :

ที่จริงอันนั้นนอกเรื่อง บังเอิญผมคิดขึ้นมาได้ เมื่อปี พ.ศ. 2539 เมื่อวันเกิดบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมมา ในเดือนพฤศจิกายน ผมจำได้ว่าเราก็มีการสัมมนากันมีหม่อมอ๋อมาด้วย ตอนนั้นพรรคของคุณชวลิตได้ที่หนึ่ง กำลังฟอร์มรัฐบาล ผมพูดว่า หมออดูพม่าบอกว่า เมืองไทยจะไปไม่รอด ธนาคารจะมีปัญหาอย่างรุนแรง ต่างประเทศไม่ไว้วางใจเงินที่ให้กู้กลับคืน เงินบาทเราถูก

โจมตีและเอาไม่อยู่ จะ COLLAPSE นี้พูดตอน NOVEMBER' 96 ไม่มีใครกล้าพูดว่า CRISIS จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง แต่ผมบอกว่าหมอดูพม่าเขาทำนายอย่างนั้นนะครับ และ CRISIS ครั้งนี้จะรุนแรงเหลือเกิน และจะ GET OUT OF CRISIS ครั้งนี้ได้ต้องใช้เวลาถึง 2 ปี ก็เกิด CRISIS ปี 97, 98 แล้วตอนนี้ถึง 2 ปีแล้วนะครับ ไม่รู้หมอดูพม่าเขาจะแม่นยำจริงหรือไม่ แล้วยังพูดไปอีกว่า เมื่อออกจาก CRISIS นี้แล้ว ระบบของไทยจะดีขึ้น คนที่เข้ามาทำร้าย เข้ามาเอาเปรียบ เข้ามา SABOTAGE ประเทศไทยก็จะสูญหายไปจากวงการเยอะเยาะ อันนี้ก็เป็นการ MAKE UP ขึ้นมาทั้งหมด หมอดูพม่าไม่มีตัวตน แต่ก็ยังสงสัยว่าทำไมตัวเองพูดขึ้นมายุ่งอย่างนั้นนะครับ และขอให้มาตามดูกันว่าที่พูดไว้จะเป็นจริงหรือไม่

ดร.วิศาล :

ผมมีข้อสังเกตอีกนิดนะครับ อยากจะถือโอกาสเรียนไว้ตรงนี้คือ การแก้ปัญหาของเราที่แล้วมามันยาก เพราะว่าเรา รัฐบาลเท่าที่พยายามจะทำโดยเฉพาะรัฐบาลชุดปัจจุบันคือพยายามจะให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเสียหายต้องรับภาระตรงนั้นโดยตรงเป็นอันดับแรก การที่จะเอา PUBLIC RESOURCE เข้ามาช่วยแก้ปัญหาจัดไว้ในท้ายสุด คือเป็นทางออกสุดท้าย โดยตรงนี้มันทำให้ยาก เพราะผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนโดยตรงและเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุแห่งนั้น ก็ต่างคนต่างพยายามที่จะเอาตัวรอดเกิดการต่อต้านมหาศาลรุนแรง และนี่เป็นกลุ่มที่มีอำนาจมีอิทธิพลอยู่ในการเมืองในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันอยู่ เพราะฉะนั้น มันจะยาก ที่ประเทศเกาหลี หรือมาเลเซียก็ดี มันดูทำได้ง่ายเพราะเหตุว่า รัฐบาลได้เอา PUBLIC RESOURCE เข้าไปแบกอุ้มคนที่ เป็นผู้สร้าง ความเสียหายนั้นได้รับการ BAIL OUT ไปจำนวนมากทีเดียว แรงต้านทานถึงไม่มี สังคมนั้นก็เลยดูสงบดี ประสิทธิภาพของการใช้เครื่องมือเหล่านั้นก็ออกมาได้เร็ว ปัญหาที่อยู่ตรงที่ว่า ถ้าหากที่เขาทำไปแล้วแก้ไขได้แล้ว และ PUBLIC RESOURCE ก็สามารถฟื้นคืนตัวมาได้ก็คงไม่เป็นไร แต่มันก็มีความเสี่ยงว่าถ้ามันฟื้นช้าหรือ PUBLIC RESOURCE มันละลายหายไปหมด สังคมจะเป็นอย่างไร แต่ว่าของเราเราพยายามจะ PROTECT ตรงนี้ให้กับ PUBLIC ให้กับคนจนซึ่งแบกรับภาระอยู่ ก็พยายามจะให้เขาแบกรับภาระน้อยที่สุด มันก็เลยเป็นปัญหาอยู่มาก ผมคิดว่า เวลาที่ความเข้าใจในสังคมมันบิดเบือนไปเยอะ อยากจะไปเอาตัวอย่างมาเลเซีย เกาหลี และหวังจะให้ได้ผลดีอย่างนั้น ผมคิดว่ามันมีความเสี่ยงมาก ผมคิดว่าหลักการที่จะรักษาคู่ครองประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาสและคนจนเอาไว้

จนถึงที่สุด เป็นหลักการที่ถูกต้องแล้ว สังคมมันจะไม่ MORALLY CORRUPT ในอนาคต ถ้าหากว่าเราใช้วิธีการอย่างนั้น ในอนาคตคนที่มีโอกาสเหนือกว่าก็จะตักตวงได้ และถึงเวลาที่มีปัญหา ก็จะสามารถเอาตัวรอดได้ และปล่อยภาระให้เป็นภาระของคนอื่น ผมคิดว่าสังคมอย่างนั้น เราคงอยู่ไม่ได้ มันจะไม่ SUSTAIN แน่ๆ โอกาสที่จะเกิดปัญหาใหม่ก็จะมีสูงด้วย

ดร.อรัญ :

ในฐานะที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายของกระทรวงการคลัง ผมอยากจะเรียนถามคุณเสถียรว่า กฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้ง 11 ฉบับมีความสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอย่างไรบ้าง ในบรรดากฎหมายทั้ง 11 ฉบับ มีกฎหมายฉบับใดบ้างที่ถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟู ถ้าไม่ผ่านหรือถ้าผ่านโดยมีการแก้ไขในสาระสำคัญมากไปจะเกิดผลกระทบต่อ การฟื้นตัวแน่นอน

คุณเสถียร :

ความสำคัญของกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจ กฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจอาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งแต่ละส่วน สาระสำคัญก็จะมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันก็คือ ช่วยให้มีการดำเนินการไปในทางที่จะทำให้ฟื้นฟูเศรษฐกิจขึ้นมาได้ โดย 2 ส่วนนี้แบ่งออกเป็นกฎหมายเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กับกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ในการลงทุน

กฎหมายเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้นั้นก็ประกอบด้วย กฎหมายล้มละลาย กฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลล้มละลาย กฎหมายว่าด้วยการวิधिพิจารณาความแพ่ง กฎหมายว่าด้วยการบังคับจำนอง กฎหมายว่าด้วยการขาดนัด และกฎหมายว่าด้วยคดีมโนสาร

ส่วนกฎหมายอีกส่วนหนึ่งนั้น ก็จะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการเอื้อประโยชน์ในการลงทุน ซึ่งประกอบด้วย กฎหมายประกอบธุรกิจคนต่างด้าว กฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ กฎหมายที่ดิน กฎหมายอาคารชุด และกฎหมายว่าด้วยสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทรัพย์สิน ในส่วน ของกฎหมายที่มีเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อที่จะให้มีการ ฟื้นฟูกิจการได้ ซึ่งแต่เดิมนั้นไม่มีในสารบบของกฎหมายล้มละลาย ทั้งนี้เพื่อจะให้มีกระบวนการ

ในการที่จะฟื้นฟูกิจการขึ้นมาได้ ถ้าหากว่าฟื้นฟูกิจการได้ ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องนำไปสู่การล้มละลาย ส่วนกฎหมายการจัดตั้งศาลนั้นก็เป็นส่วนที่สนับสนุนการพิจารณาคดีล้มละลายให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และดำเนินการโดยผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมาย ในส่วนของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น ก็เป็นเรื่องของการที่จะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ก็จะเป็นการทำให้ส่งผลถึงการปรับโครงสร้างหนี้

ในส่วนของกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนนั้น สำหรับกฎหมายประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวก็เป็นการเปิดโอกาสให้มีการลงทุนโดยคนต่างด้าวมากขึ้น ส่วนพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกฎหมายที่เปิดโอกาสให้มีการแปรร่องครุของรัฐบาลให้เป็นของเอกชนได้ ซึ่งจะทำให้มีการลงทุนในส่วนขององค์กรที่ได้แปรไปเป็นองค์กรของเอกชนนั้นแล้วได้

ในส่วนของกฎหมายที่ดินที่เกี่ยวกับอาคารชุดก็ดี ก็มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการนำเม็ดเงินเข้ามาใช้ในการลงทุน และสามารถที่จะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ ส่วนในเรื่องอาคารชุดก็จะมีการขยายการครอบครองพื้นที่ในอาคารชุดเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ทำให้มีเม็ดเงินเข้ามา ในส่วนของอสังหาริมทรัพย์ในส่วนที่เกี่ยวกับสัญญาเช่าก็สามารถที่จะทำให้ผู้ที่เข้ามาเชื่อมั่นในการที่ได้รับสิทธิในการเช่ามากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ให้สิทธิในเชิงทรัพย์สินที่จะสามารถโอนการเช่าไปยังผู้อื่นได้ ทำให้มีความเชื่อมั่นที่จะเช่าระยะยาว เพื่อการดำเนินกิจกรรมทางด้านพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมได้ ทั้งหมดนี้ความมุ่งหมายหลักก็เพื่อที่จะให้โดยสรุปแล้ว ให้กระบวนการในการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นไปได้อย่างดีมากขึ้น และในขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมให้มีการเอื้อประโยชน์ในการลงทุนมากขึ้น ซึ่งเชื่อกันว่า ถ้าหากว่ากฎหมายทั้ง 2 ส่วนนี้ได้ผ่านออกไปครบถ้วนแล้ว ก็จะเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยเหลือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจออกไปได้

ดร.อรัญ :

เราก็ได้สนทนากันมายาวพอสมควร ผมอยากจะขอถือโอกาสนี้สรุปสิ่งที่พวกเราได้พูดกันมา และขอเสริมเล็กๆ น้อยๆ บางส่วนที่ผมเห็นว่า เราอาจจะเว้นไป

1. ผมคิดว่าพวกเราได้เห็นพ้องต้องกันพอสมควรว่า จนถึงวันนี้ได้เริ่มมีสัญญาณบางประการที่แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของเราได้ถึงจุดต่ำสุดแล้วและเริ่มแสดงอาการฟื้นตัว

ตัวเลขพื้นฐานได้แสดงให้เห็นถึงความมีเสถียรภาพของภาวะเศรษฐกิจ (1) อัตราเงินเฟ้อได้ค่อยๆ ลดลง จนในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณร้อยละ 2 ดูน่าพอใจ และต่ำกว่าอัตรามาตรฐานที่ยอมรับได้ จนบางฝ่ายเริ่มเป็นห่วงเรื่องภาวะเงินฝืด หรือ DEFLATION (2) ค่าเงินบาทก็เริ่มมีเสถียรภาพค่อนข้างมาก ที่ประมาณ 37 ถึง 38 บาทต่อหนึ่งดอลลาร์ สรอ. บางฝ่ายก็เริ่มออกมาบ่นเหมือนกันว่า ค่าของเงินบาทแข็งเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก (3) ตัวเลขหนี้ต่างประเทศระยะสั้นก็ลดลงมาก ปัจจุบันเหลือเพียง 24,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ยังคาดกันว่าสิ้นปีนี้จะเหลือเพียง 20,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ต่ำกว่าทุนสำรองระหว่างประเทศที่เรามีอยู่ประมาณ 27,000 - 28,000 ล้านดอลลาร์ สรอ. ขณะนี้

ในด้านตัวเลขที่แสดงออกถึงการเคลื่อนไหวสำคัญๆ ทางเศรษฐกิจ ก็ได้แสดงภาพในทางที่ดีขึ้น (1) ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมก็ดีขึ้นมาก ที่เคยติดลบมาก ก็ติดลบน้อยลงมาก แทบทุกหมวดสินค้าดีขึ้น ยกเว้นวัสดุก่อสร้างและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (2) การบริโภคถ้าสังเกตจากยอดขายของห้างสรรพสินค้าชั้นนำแสดงให้เห็นชัดว่าเริ่มเพิ่มขึ้น (3) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ได้ลดลงอย่างมาก (4) ดัชนีหรือตัวชี้วัดจักรธุรกิจกระทรวงพาณิชย์ทั้ง 2 ตัวไม่ว่าจะเป็น CO-INCIDENT INDICATOR หรือ LEADING INDICATOR ก็ได้แสดงให้เห็นวงจรขาขึ้น

แต่ก็เห็นด้วยกันว่า สัญญาณแสดงอาการฟื้นตัวยังค่อนข้างเปราะบางมาก ยังไม่แน่ใจว่า ความมั่นใจของผู้บริโภคเกิดขึ้นจริงแค่ไหน โดยเฉพาะภาคต่างประเทศก็ยังมีปัญหาไม่มากนักเรื่องของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจญี่ปุ่นและของอาเซียน ซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญของเรา หรือแม้แต่เรื่องภาวะเศรษฐกิจของจีนหรือการตัดสินใจของจีนเกี่ยวกับค่าของเงินหยวน นอกจากนี้ ดัชนีบางตัวก็ยังไม่ได้เคลื่อนไหวไปในทางที่ดี ได้แก่ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และยอดการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

2. ในวัฏจักรเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งกำลังตกอยู่ในช่วงภาวะตกต่ำอย่างแรง การใช้นโยบายการเงินจะไม่ค่อยบังเกิดผล ถึงแม้จะมีสภาพคล่องค่อนข้างสูง มีเงินฝากในสถาบันการเงินจำนวนมาก อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำลงมาก แต่การกู้เงินไปใช้ในการผลิตจะเกิดขึ้นได้ยาก เพราะโอกาสที่จะได้กำไรจากการลงทุนมีน้อย สถาบันการเงินเองก็ค่อนข้างระมัดระวังในการให้กู้ เพราะเกรงปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพ สภาวะเช่นนี้เข้าลักษณะเป็น LIQUIDITY TRAP ตรงตามตำราเศรษฐศาสตร์

แต่อย่างไรก็ตาม เรามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้สถาบันการเงินมีโครงสร้างที่เข้มแข็งขึ้น เพื่อจะได้สามารถปล่อยเครดิตได้เมื่อภาคธุรกิจต้องการ พวกเราเห็นกันว่า ในการปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน จำเป็นจะต้องลดอัตรา NPLs ได้อย่างต่อเนื่องจริงจัง สถาบันการเงินจะได้สามารถเพิ่มทุนในรูปแบบที่เหมาะสมได้ เมื่อภาวะเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว สถาบันการเงินจะได้สามารถขยายเครดิตในอัตราที่เหมาะสมตามความต้องการได้ กลไกการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจะได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง

เราเห็นพ้องกันว่า การผ่านกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจทั้ง 11 ฉบับ (โดยไม่มีกรปรับปรุงแก้ไขสาระสำคัญในกฎหมายมากนัก) มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และกระตุ้นการลงทุนทั้งจากภายในและต่างประเทศ และจะทำให้ NPLs ลดได้อย่างจริงจังต่อเนื่อง

3. ดังนั้น ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างนี้ (ซึ่งโอกาสที่จะใช้การส่งออกเป็นตัวนำในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปได้ยาก) จำเป็นจะต้องมีการกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ โดยการใช้งบประมาณขาดดุลในอัตราที่สูง จำเป็นจะต้องมีการเพิ่มรายจ่ายรัฐบาล หรือการลดอัตราภาษีอากรในจำนวนที่สูงมากพอกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และจะต้องมีการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วน

พวกเราส่วนใหญ่เห็นกันว่า ในการใช้นโยบายการคลังในขณะนี้ มาตรการด้านการเพิ่มรายจ่ายจะมีความเหมาะสมและบังเกิดผลดีกว่ามาตรการด้านการลดภาษีอากร โดยมีข้อสังเกตว่า (1) การเพิ่มรายจ่ายมีผลด้าน MULTIPLIER EFFECT สูงกว่า (2) การลดภาษีอากรอาจจะ

ไม่กระตุ้นการใช้จ่ายเต็มที่ อาจจะมีผลทำให้มีการออมมากขึ้น หรือผู้ประกอบการมีกำไรมากขึ้น
(3) การลดอัตราภาษี เมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้นจะต้องเพิ่มอัตราภาษีใหม่จะมีแรงต่อต้านมาก
ทำได้ยาก

แต่ถ้ามีความจำเป็นเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านวิธีการงบประมาณหรือข้อจำกัดอื่น
จะต้องมีการใช้มาตรการลดอัตราภาษีอากร พวกเราดูจะเห็นพ้องกันว่า ในสถานการณ์ปัจจุบัน
ควรมีการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มมากกว่าการลดภาษีเงินได้ และควรมีการกำหนดให้ลดอัตรา
ภาษีชั่วคราวไม่เกิน 2 ปี

สำหรับรายจ่ายที่จะมีผลเป็นการกระตุ้นการบริโภคภายในที่เหมาะสมในขณะนั้น
จะต้องดูแลให้มีผลอย่างรวดเร็ว จ่ายไปสู่กลุ่มเป้าหมายคือผู้มีรายได้น้อย และกระตุ้นการบริโภค
ที่มี IMPORT CONTENT ต่ำ ซึ่งน่าจะเป็นการกระตุ้นการบริโภคของผู้มีรายได้น้อยในชนบท
มีข้อควรระวังว่าในการเพิ่มรายจ่ายของรัฐบาลเพื่อวัตถุประสงค์นี้จะต้องไม่มีผลเป็นการเพิ่ม
รายจ่ายด้านการบริหารมากนัก

ดูเหมือนเราจะเห็นกันว่า การขาดดุลงบประมาณควรเกินร้อยละ 5 ของ GDP
เพื่อจะได้สามารถส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวในปีนี้ เพราะภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวเร็วจะส่งผล
ด้านจิตวิทยาในทางบวกต่อประชาชน และต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศได้มาก

4. การริบเร่งเพิ่มรายจ่ายรัฐบาลหรือลดอัตราภาษีอากรจะทำให้กลไกการตลาดเริ่มทำงาน
ได้ การผลิตจะเพิ่มขึ้นทันที เพราะปริมาณสินค้าคงเหลือก็อยู่ในระดับต่ำมากแล้ว จะมีการ
จ้างงานเพิ่มขึ้น แต่การใช้จ่ายด้านการลงทุนน่าจะยังไม่เพิ่มขึ้นชัดเจน เพราะยังมีโรงงานและ
เครื่องจักรที่ยังใช้งานไม่เต็มที่คงเหลืออยู่มาก ถ้าจะให้กลไกตลาดทำงานได้เหมาะสม สถาบัน
การเงินจะต้องเข้มแข็งพอที่จะขยายเครดิตที่วงการธุรกิจต้องการเพื่อขยายการผลิต

แม้จะไม่ได้มีการพูดกันอย่างชัดเจนถึงธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง หรือ SME
แต่ก็น่าจะยอมรับกันว่า SME จะมีบทบาทมากในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในตอนนี้ เพราะขนาด

ของธุรกิจที่จะได้ประโยชน์จากโครงการใช้จ่ายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นชนบทน่าจะเป็นธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดให้มีสถาบันการเงินที่เหมาะสมพร้อมที่จะขยายสินเชื่อแก่ SME และจะได้เป็นโอกาสที่ SME เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคง ยุติธรรมให้แก่ระบบเศรษฐกิจตามที่ควรจะเป็น

ตลาดหลักทรัพย์เองก็ควรจะเข้ามามีบทบาทเสริมในการกระตุ้นรายจ่ายได้ในระยะนี้ คาดว่าดัชนีตลาดหลักทรัพย์จะเป็นตัวนำทำให้ทัศนคติของประชาชนต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจดีขึ้น และยังอาจจะมีผลด้าน WEALTH EFFECT ทำให้ประชาชนใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นการกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง

น่าเชื่อว่าการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในระยะนี้จะมีอัตราเพิ่มที่ไม่สูง แม้ว่าทัศนคติต่อการฟื้นตัวจะดีขึ้น ประชาชนจะเริ่มบริโภคเพิ่มขึ้น SME จะเริ่มกิจการใหม่ๆ แต่ก็จะเป็นความเจริญหรือการฟื้นตัวที่มาจากปัจจัยภายในประเทศ (การบริโภคและการเพิ่มการลงทุนเล็กๆ น้อยๆ) ส่วนการส่งออกยังอาจจะไม่เพิ่มขึ้น (คู่ค้าสำคัญได้แก่ ญี่ปุ่นและอาเซียนยังต้องเผชิญปัญหาหนักกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจภายใน) และการลงทุนสำคัญก็ยังไม่เกิดขึ้น เพราะยังมีกำลังผลิตเหลือใช้อยู่อีกจำนวนมาก

พวกเราเห็นกันว่า ถ้าหากญี่ปุ่นและอาเซียนหันมาใช้นโยบายการคลังกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างจริงจังเหมือนอย่างที่ว่ารัฐบาลไทยจะใช้ สินค้าส่งออกจะเพิ่มขึ้นมาก เศรษฐกิจไทยจะได้รับแรงกระตุ้นทั้ง 2 ด้าน คือ การเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศ และการเพิ่มมูลค่าสินค้าในการส่งออกไปต่างประเทศ อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจในระดับร้อยละ 6-8 ต่อปีจะเริ่มเกิดขึ้นได้อีกครั้งหนึ่ง

5. ดูเหมือนพวกเราส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วยกับการใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อกระตุ้นการส่งออก เพราะเกรงว่า การใช้นโยบายค่าเงินบาทระหว่างประเทศต่ำ จะทำให้อุตสาหกรรมในประเทศไม่ชวนขยายปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตและการค้าเท่าที่ควร และจะไม่เป็นธรรมต่อส่วนรวมในการที่เราจะต้องขายสินค้าไปต่างประเทศในราคาถูก แต่จะต้องซื้อสินค้าจาก

ต่างประเทศมาใช้แม้แต่สินค้าจำเป็นมากๆ ในราคาสูง ทางด้าน TERMS OF TRADE เราจะขาดทุนตลอดเวลา นอกจากนั้นถ้ามีการนำนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้เป็นตัวกระตุ้นการส่งออกไปนานๆ ในที่สุด ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวก็จะกลายเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ได้อีก น่าจะดูแลให้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นไปตามกลไกตลาดมากที่สุด

6. โดยสรุปพวกเราเห็นพ้องกันว่า ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในระยะสั้น จะต้องใช้นโยบายการคลังเป็นตัวนำ โดยมีมาตรการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันการเงินและนโยบายการเงินเป็นตัวสนับสนุน ส่วนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนไม่ควรนำมาใช้เป็นนโยบายหลักในขณะนี้ และรัฐบาลจะต้องดูแลให้กลไกการตลาดได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนในด้านการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวให้มีความ “มั่นคง” และ “ยุติธรรม” นั้น พวกเราเห็นว่าจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายการใช้จ่ายที่เหมาะสม และจะต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเงินการคลัง (โดยเฉพาะโครงสร้างทางภาษีอากร) และโครงสร้างทางการผลิตของประเทศอย่างจริงจัง พวกเรายังได้แสดงความวิตกกังวลว่า ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางการบริหาร และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเจริญมั่นคงและยุติธรรมในระยะยาว

ผมคิดว่าเราก็ได้ใช้เวลากันมามากพอสมควรแล้ว ถึงเวลารับประทานอาหารเย็นแล้วครับ ผมขอโอกาสปิดการสนทนา ณ บัดนี้ครับ ขอขอบคุณทุกท่านมากๆ ครับ

บริษัท ไทยวิจัยและฝึกอบรม จำกัด

คณะกรรมการ

1.	ดร. อรัญ	ธรรมโน	ประธานกรรมการ
2.	ดร. มารวย	ผดุงสิทธิ์	กรรมการผู้จัดการ
3.	น.ส. อภินี	ธรรมโน	กรรมการผู้ช่วยผู้จัดการ
4.	นายสนธิ	วรปัญญา	กรรมการ
5.	นายชาติรี	ประภาพันธ์	กรรมการ
6.	ดร. แสง	สงวนเรือง	กรรมการ
7.	นายสถิตย	ลิมพงศ์พันธุ์	กรรมการ

ที่ปรึกษา

1.	ผศ. กริช	อัมโภชน
2.	ผศ. ดร. วิศาล	นุพลเวส
3.	นายกรุงไกร	ภัทรโกมล

วัตถุประสงค์สำคัญ

1. วิจัยปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและส่วนรวม เพื่อเผยแพร่เป็นวิทยาทาน
2. รับทำการวิจัยปัญหาธุรกิจทั่วไป
3. รับให้คำปรึกษาด้านการจัดการธุรกิจทั่วไป และด้านการจัดโครงสร้างองค์กร
4. รับจัดการและให้คำปรึกษาด้านการฝึกอบรมทั่วไป

ทั้งนี้โดยไม่ได้มุ่งหวังกำไรเป็นเป้าหมายสำคัญ

43 ซอยพหลโยธิน 5 (ราชครู) เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 279-9040-1 โทรสาร 278-1064

ป 7189

HC บริษัท ไทยวิจัยและฝึกอบรม.
445 ทำอย่างไรเศรษฐกิจไทยจึงจะฟื้น :
ท956ท และเจริญอย่างมั่นคงยุติธรรม.
2542

บริษัท ไทยวิจัยและฝึกอบรม จำกัด

Thai Research and Training Co., Ltd.